

KAZALO - GSP

1. UVOD V GOSPODARSKO STATUSNO PRAVO.....	1
1.1 Pojem gospodarskega statusnega prava.....	1
1.2 Pravni viri gospodarskega statusnega prava.....	4
1.3 Razvoj statusnega prava v Sloveniji.....	5
2. PROUČEVANJE SISTEMOV.....	5
2.1 Država.....	5
2.1.1 Sodni register.....	6
2.1.1.1 Načela registrskega prava.....	6
2.1.1.2 Vrste vpisov.....	7
2.1.1.3 Pravni viri, ki urejajo vpis v sodni register.....	8
2.1.1.4 Sodni register kot centralna informatizirana baza....	8
2.1.2 Država v odnosu do gospodarstva.....	8
2.1.2.1 Arbitraže.....	9
2.2 Trg.....	9
2.2.1 Pravna ureditev trga.....	9
2.2.1.1. Omejevanje konkurence	10
2.2.1.1.1. Kartelni sporazumi	10
2.2.1.1.2. omejevanje konk. po naravni poti	10
2.2.2 Tržne discipline.....	11
2.2.2.1. Nelojalna konkurenca	11
2.2.2.2. Nedovoljena špekulacija	11
2.2.3 Poslovna skrivnost in prepoved konkurence.....	12
2.2.4 Status potrošnika na trgu.....	13
2.2.5 Pravila, ki veljajo v trgovanju.....	14
2.2.6 Vrste trgov.....	14
2.2.6.1 Nacionalni trg.....	14
2.2.6.2 Svetovni trg.....	14
2.2.6.2.1 Tuja podjetja.....	15
2.2.6.3 Regionalni trgi.....	16
2.2.6.3.1 Evropska unija.....	16
3. PODJETJE IN GOSPODARSKE DRUŽBE.....	18
3.1 Podjetje.....	18
3.2 Gospodarske družbe.....	19
3.2.1 Sistemi po katerih se lahko ustanavlja gospodarske družbe	20
3.2.2 Ustanovitelji družb.....	20
3.2.3 Pogoji za družbo.....	20
3.2.4 Odgovornost družb.....	20
4. STATUSNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKE DRUŽBE.....	21
4.1 Dejavnost.....	21
4.2 Sedež.....	22
4.3 Firma.....	23
4.3.1 Sestavine firme.....	23
4.3.2 Načela firmskega prava.....	24
4.3.3 Varstvo firme.....	24
4.4 Pravna osebnost in odgovornost oz. pravna sposobnost.....	24
4.5 Zastopanje.....	36

5. ORGANIZACIJSKE OBLIKE OPRAVLJANJA GOSPODARSKE DEJAVNOSTI.....	28
5.1 Samostojni podjetnik posameznik.....	28
5.2 Gospodarske družbe.....	30
5.2.1 Uvodni pojmi.....	30
5.2.2 Osebne družbe.....	31
5.2.2.1 Družba z neomejeno odgovornostjo.....	31
5.2.2.2 Komanditna družba.....	33
5.2.2.3 Dvojna družba.....	34
5.2.2.4 Tiha družba.....	35
5.2.3 Kapitalske družbe.....	36
5.2.3.1 Delniška družba.....	36
Vrednostni papirji	42
Delnica in obveznica	42
5.2.3.2 Komanditna delniška družba.....	44
5.2.3.3 Družba z omejeno odgovornostjo.....	46
6. ZDRUŽEVANJE IN STATUSNE SPREMEMBE DRUŽB.....	49
6.1 Povezane družbe.....	49
6.1.1. Koncerni	50
6.1.2. Holdingi	50
6.2 Gospodarsko interesno združenje.....	50
6.3 Združevanje in preoblikovanje družb.....	51
7. PRENEHANJE DRUŽB.....	52
7.1. Redno prenehanje (likvidacija)	52
7.2. Prisilna poravnava in stečaj družbe	52
7.2.1. Prisilna poravnava	52
7.2.2. Stečaj družbe	52
8. GOSPODARSKI PODSISTEMI – FINANČNI PODSISTEM.....	53
8.1. Centralna Banka Slovenije	53
8.1.1. organi Banke	53
8.1.2. naloge Banke Slovenije	53
8.2. Banke	53
8.2.1. Pojem	53
8.2.2. Organi Banke	54
8.2.3. Načela o bančnem poslovanju	54
8.3. Zavarovalnice	54

UPORABLJENA LITERATURA:

- Pravo družb – dr. Šime Ivanjko in dr. Marijan Kocbek – Ljubljana 1996
- Zakon o gospodarskih družbah
- Zakon o gospodarskih družbah s komentarjem
- Zakon o podjetjih
- Pravo: Uvod v civilno in gospodarsko pravo – P. Grilc, M. Juhart, A. Galič
- Zapiski s predavanj

Zapiske zbrala in uredila:
Dennis Rodman

Škofja Loka, 26.4.1999

1. UVOD V GOSPODARSKO STATUSNO PRAVO

1.1 POJEM GOSPODARSKEGA STATUSNEGA PRAVA

Gospodarsko statusno pravo (GSP) je celokupnost (vsota) pravnih norm, ki urejajo status (položaj) gospodarskih subjektov (subjekti v sistemu so fizične in pravne osebe). Gospodarsko statusno pravo je panoga, ki ureja status gospodarskih družb in samostojnih podjetnikov.

O statusnem (trgovinskem) pravu govorimo že ob koncu srednjega veka. Z nastankom trgovine in v okviru civilnega prava se razvije trgovinsko pravo.

V razvoju prava zasledimo relativno zgodaj posamezne skupine pravnih norm, ki so se oblikovale po nekaterih skupnih značilnostih v posamezne pravne discipline.

Ta pojav je še posebej viden na področju tistega dela prava, ki se je ukvarjal s trgovino, ob kateri so se začela že v srednjem veku oblikovati na podlagi trgovske prakse in običajev posebna pravna pravila za trgovce in trgovino. Potreba po oblikovanju posebnega prava za trgovce se je pojavila, ko so se trgovci začeli obrtniško ukvarjati z različnimi gospodarskimi dejavnostmi zaradi ustvarjanja dobička in ne zaradi zadovoljitve lastnih potreb. Splošna opredelitev v srednjeveškem pojmu *lex mercatoria* (zakon trgovcev) pomeni bolj željo in idejo po enotnem zakonu trgovcev, kot pa dejansko skupno ime za to posebno področje prava. K oblikovanju in nastanku posebnega prava za trgovce je največ prispevala prva evropska kodifikacija prava v Franciji (leta 1807 – trgovinski zakonik), kateri so sledile kodifikacije v drugih evropskih državah (Nemčija- leta 1861, Avstrija-1863, ...). Razvoj ni bil povsod enak. V nekaterih državah nimajo posebnega trgovinskega zakonika, ampak je le-ta vsebovan v civilnih zakonih. Tako je bilo v Švici in Italiji, vendar le-ta kasneje združi gospodarsko in statusno pravo. V ostalih državah pa imajo samostojne zakonike.

Trgovinsko pravo pa so razvrednotili zlasti v nemški teoriji, kjer poznamo poleg trgovinskega prava še gospodarsko, podjetniško ter pravo družb.

- a) **Trgovinsko pravo** je posebno pravo trgovcev oz. subjektov, ki se ukvarjajo z gospodarsko dejavnostjo in prometom blaga in storitev, trgovino, transportom in s tem povezanimi storitvami.
- b) **Gospodarsko pravo** - je težko opredeljivo, saj obstajajo različne definicije, s katerimi se poskuša opredeliti bistvo te, pravno še vedno nedefinirane in v pravni teoriji sporne discipline. To pravo se ukvarja predvsem s pravnimi normami in institucijami, ki se nanašajo ali so povezane z gospodarskim sistemom kot celoto, zlasti organizacijo in nastopanjem gospodarskih subjektov na trgu ter temu ustrezne funkcije države. Od trgovinskega prava se gospodarsko pravo v nemški teoriji loči po tem, da ga nekateri štejejo kot pravno-politično metodo proučevanja makrogospodarskega sistema in kritiko zasebnega prava trgovcev.
- c) **Podjetniško pravo** - je novejša pravna disciplina, ki se začinja oblikovati sredi tega stoletja z namenom, da proučuje fenomen podjetja kot družbene asociacije ljudi, ki združujejo v podjetju svoja sredstva ali svoje delo v procesu medsebojnega sodelovanja. Za to pravo je zlasti značilno, da skuša doseči določene pravno-politične cilje in se zaradi tega v nekaterih državah oblikuje kot samostojna pravna disciplina ob gospodarskem pravu.

d) **Pravo družb** - se ukvarja s pravnim statusom družb in združenj zaradi določenega cilja ter z obilgacijskimi kooperacijskimi razmerji.

Statusno pravo se je torej razvilo iz civilnega prava. Civilno pravo veliko prevzame iz trgovinskega prava, medtem ko je statusno pravo bolj samostojno in je ločeno od civilnega prava.

Po drugi svetovni vojni se je na našem ozemlju oblikovalo gospodarsko (trgovinsko) pravo. Dobili smo zakon o gospodarskih družbah.

To gospodarsko pravo pa obravnava **STATUS**.

Status je položaj pravnega subjekta v družbi in državi in z njim skušamo vrednotiti nek položaj.

Pravni subjekti so fizične in pravne osebe, ki nastanejo z ustanovitvijo in so nosilci določenih pravic in obveznosti, ki jih pravni red daje.

Razvrščamo jih glede na dejavnost s pravnimi normami:

- Združba – lahko več družb in tu ni nobene formalne pravne oblike, je množica nekih elementov
- Družba – pomeni organizacijsko obliko združevanja ljudi, ustanovljena pa je v skladu s pravnimi predpisi
ZDRUŽBA + PRAVNI PREDPISI = DRUŽBA

Subjekt je v nasprotju objekta, kajti je aktiven člen, ki deluje na objekt. Lahko FO ali PO.

Pravni red pa je skupek vseh pravnih pravil, ki delujejo znotraj določenega teritorija.

Poznamo **sociološki status**, ki je odvisen od okolja.

Pravni statusi so s pravnimi normami zagotovljene lastnosti osebe (fizične in pravne), da zmorejo nastopati kot subjekti v pravnih razmerjih.

Status je vedno pogojen z nekim okoljem.

Ločimo dve okolji:

- **Državo** – položaj države je vzvišen, kajti ona odloča o pravilih, statusih. Država nastopa z oblastjo, močjo, ki jo uveljavlja, torej regulira.
Ta status imenujemo *DRUŽBENO REGULATIVNI STATUS* – pri tem statusu gre za položaj gospodarske družbe do države.
- **Trg** – tu se subjekti pojavljajo bolj enakopravno in govorimo o *PREMOŽENJSKO PRAVNEM STATUSU*.

Okolje je zelo pomembno, v nadaljevanju podroben pregled države in trga.

Država in trg sta **DRUŽBENA SISTEMA**. To pomeni, da je v takem sistemu vedno prisoten človek. Ti družbeni sistemi so zelo zapleteni, težko predvidljivi in s tem težko obvladljivi, in sicer ravno zaradi prisotnosti človeka.

SISTEM je del nekega okolja, ki predstavlja neko zaokroženo celoto, ki je sestavljena iz posameznih delov, ki so med seboj odvisni in vplivajo drug na drugega.

Metode proučevanja sistemov so:

1. Znanstvena metoda
2. Opazovalna metoda
3. Sistemski pristop

Človek je element v družbenem sistemu, ki se ga ne da več deliti. V tem sistemu je v položaju *objekta* in *subjekta*.

Kot objekt nastopa glede na status, ko mora opravljati neko določeno delo (nalogo) – tekoči trak.

Kot subjekt pa nastopa takrat, ko opravlja neko delo in si ga skuša čimbolj olajšati. To dela razumsko.

Družbeni sistemi so ciljno usmerjeni, sčasoma rastejo, vedno več ji je in vedno bolj so zapleteni ter težko obvladljivi (enostavni družbeni sistem je družina, poznamo še podjetje, občino, državo). To so naravni sistemi. Zaradi vse večje zapletenosti so morali ti sistemi razviti podsisteme, ki jih imenujemo **FUNKCIONALNI DRUŽBENI PODSISTEMI**.

Ti sistemi so:

1. **Proizvodni podsistem** – znotraj države je gospodarski podsistem, ki ga vzdržuje država, oblikuje podsistem
2. **Vzdrževalni podsistem** – sistem je potrebno zavestno ohranjati oz. vzdrževati pri življenju (šolski, zdravstveni podsistem), sicer propade
3. **Prilagajalni podsistem** – raziskovalni podsistem – je sistem znotraj države, ki ima največ povezave z okoljem, nova spoznanja je potrebno dati v okolje.
4. **Upravnopolitični podsistem** – korigira in nadzoruje (državne organe, sodni aparat). Je podoben kot možganski živčni sistem. To je sistem za koordiniranja družbenega sistema z organi, elementi (DZ, vlada). Usklajuje vse druge elemente v sistemu.

Če en od teh podsistemov zataji je to negativna posledica za celoten družbeni sistem. Noben od naštetih podsistemov ni bolj pomemben. Vsi morajo uspešno delovati.

Ti družbeni sistemi imajo svojo **strukturo** in **zgradbo**. Posamezni družbeni sistemi se med seboj razlikujejo, vendar pa težijo ki urejenosti, usklajenosti in k racionalnosti sistema.

Strukture sistema so različne:

1. PIRAMIDALNA STRUKTURA (vojska)

Je centraliziran sistem. Te strukture so lahko bolj ali manj sploščene. Elementi so razporejeni tako, da jih je spodaj več kot na vrhu. Ločimo špičaste in položne piramide. Ti sistemi so centralizirani, kajti vse izvira iz vrha pa tudi povratna informacija gre na vrh.

2. MREŽASTA STRUKTURA ali nepiramidalna struktura

Vanj se povezujejo elementi, sistemi in ti v podsisteme. Tu je struktura decentralizirana in skoraj ni hierarhične strukture. Ta struktura je primernejša za sodobne organizacije. Tu je več samostojnosti, svobode.

Kapitalistična družba ⇒ mrežasta struktura

Socialistična družba ⇒ piramidalna struktura

Kapitalističen sistem producira več kot rabi, zato je neracionalen.

Socialističen sistem pa je racionalen, ne producira preveč, vendar pa včasih stagnira. V tem sistemu o vsem odloča država in ni nobenega razvoja.

Noben od zgoraj navedenih sistemov ni v redu. Oba sistema je potrebno uravnotežiti.

Družbeni sistemi so *dinamični* (ne statični). Dinamiko povzroča aktiven del (ljudje). V tem sistemu so prisotni aktivni elementi ter vhodni in izhodni elementi. Dinamiko lahko spremljamo v dveh smereh:

- V času: ugotavljamo dobiček v času
- V prostoru: gibanje v istem časovnem obdobju, podjetje primerjamo z ostalimi in ugotovimo kaj je prav in kaj ni

Ti sistemi se stalno razvijajo. Sistem je zopet potrebno uravnotežiti, da dobro deluje. Struktura teži k statičnosti, to pomeni, da utesnjuje dinamiko. Torej je dinamiki struktura vedno odveč. Strukturo je potrebno prilagoditi dinamiki!

Če pride v sistemu do prevelike dezorganiziranosti oz. neorganiziranosti se pojavi entropija, to pa povzroči propad sistema, vendar to ni pravilo da sistem propade.

Primer: propad fevdalne ureditve;

Trgovina → napetosti med fevdalci → entropija → propad.

Če ne propade se spreminja po neki naravni poti, se prilagodi spremembam, pomembno vlogo pri tem ima država,.

Človek poskuša družbene sisteme obvladovati preko prava (zakon o združenem delu). To pa je lahko zelo nevarno, kajti če je družbeni sistem postavljen narobe, se napake pokažejo šele čez nekaj časa in ne tako kot pri tehničnih sistemih, ko se napaka takoj odkrije.

Torej obstaja tesna povezanost družbenega sistema s pravom.

1.2 PRAVNI VIRI GOSPODARSKEGA STATUSNEGA PRAVA

Vire sistematiziramo na:

1. Tuje vire
2. Domače vire

1. Tuji pravni viri so mednarodni pravni viri, pomembni so v evropski uniji, pravo evropske unije (ureditev evropskega podjetja, gospodarska interesna združenja).

2. Domače pravne vire pa delimo na:

- 2.1. Državne vire
- 2.2. Avtonomne vire statusnega prava

Državne pravne vire kreira država.

Od teh državnih virov je na prvem mestu ustava. Današnja ustava je sodobna ustava in je bistveno krajša od prejšnjih, je tudi bolj splošna. Ponovno je vzpostavila lastninsko pravico, kar ima tudi povezavo s podjetjem.

Podjetniška iniciativa je dostopna (dana) vsakomur. Ta iniciativa in lastninska pravica sta dva pomembna elementa za naš predmet.

Na drugem mestu so zakoni, ki jih delimo na:

- ◆ LEX GENERALIS (splošni zakoni)
- ◆ LEX SPECIALIS (posebni, specialni zakoni)

Specialni zakon vedno razveljavi splošnega!

Za naš predmet je pomemben *zakon o gospodarskih družbah*. Ta zakon je lex generalis. Posamezni predpisi urejajo posamezna področja (zakon o sodnih registrih, zakon o varovanju konkurence, ...).

Na tretjem mestu so podzakonski akti. To so uredbe, pravilniki. Ti viri povedo, kako je potrebno zakon izvesti, torej so pomembni za izvedbo zakona.

Avtonomne vire sprejemajo subjekti sami. Sem štejemo podjetniške pogodbe, statusne pogodbe, statute.

1.3 RAZVOJ STATUSNEGA PRAVA V SLOVENIJI

Začetki segajo v leto 1800.

Leta 1864: *Zakon o trgovinskih družbah*

Po razpadu Avstroogrske leta 1818 nastane kraljevina Jugoslavija. Takrat smo imeli 6 pravnih področij.

Leta 1937: *Trgovinski zakon kraljevine Jugoslavije*

Ta zakon ni prišel v uporabo zaradi vojne.

Leta 1946: *Temeljni zakon o državnih gospodarskih podjetjih*

Je centraliziran sistem. Ta sistem je bil po vojni najboljši možni sistem. Vendar ta sistem ni dolgo trajal, ker je politika ugotovila, da je državna uprava prevzela vso oblast in ne partija. To je bil razlog, da se ta sistem ni obnesel. To oblast so odvzeli tako, da so decentralizirali (iz vrha državne funkcije prenese na nižje veje oblasti).

Leta 1950: *Temeljni zakon o upravljanju državnih gospodarskih podjetij po delovnih kolektivnih in višjih gospodarskih združenj*

Sledile so nove ustave in zakoni.

Leta 1963 *dobimo novo ustavo.*

Leta 1965: *Temeljni zakon o podjetjih*

Od tedaj dalje postanejo podjetja neodvisna od države, torej samostojna. Uprava podjetja prevzame vso oblast. V tem času so se podjetja zelo razvijala. To pa ni bilo vseč politiki, saj so o vsem odločali direktorji in ne partija. Zato razbijejo podjetja in namesto njih se pojavijo delovne organizacije, ki jih razbijejo oz. decentralizirajo. Nastane decentraliziran sistem. Poveča se število administrativnih delavcev, sistem zato postane neracionalen in pride do propada, zlasti leta 1980. Takrat bi morali spremeniti strukturo sistema. Nato so sprostili vse oblike lastnine oz. naj se na trgu pokaže kdo je boljši. Takrat so bila navzoča družbena podjetja, zasebna podjetja, mešana ter zadružna podjetja. V tem sistemu mora delovati trg in tržne zakonitosti. Trg zahteva selekcijo – slabi morajo propasti.

Leta 1991: *Osamosvojitvev*

Začeli smo graditi svoj pravni sistem. Na začetku so veljali še stari predpisi in zakoni, nekateri se uporabljajo še danes, vendar jih postopoma nadomeščajo z novimi.

2. PROUČEVANJE SISTEMOV

2.1 DRŽAVA

Tesno je povezana s pravom. Njen pravni red se varuje s policijo in vojsko. Država postaja vse pomembnejša, postaja makro sistem. Policija in vojska ne zadostujeta več, temveč potrebuje tudi podsisteme (poznamo 4 podsisteme).

Država posega v gospodarski podsistem. Usmerja in vodi gospodarstvo. Zlasti je pomembna njena normativna dejavnost. Z zakoni je predpisala, da gospodarske družbe nekaj delajo.

Država zagotavlja varstvo subjektov s pravnimi sredstvi, vse bolj pa je tudi varuh javnih (splošnih) interesov.

Država varuje delovanje trga. Vzpostavi poseben sistem registracije → **SODNI REGISTER**, v katerem morajo biti vpisani vsi gospodarski subjekti.

2.1.1 SODNI REGISTER

Sodni register je javna knjiga, v kateri so shranjeni poglobljeni podatki o glavnih statusnih značilnostih vseh vpisanih subjektov in o najbolj pomembnih pravnih razmerjih vsakega vpisanega subjekta.

Ta sodni register se vodi na okrožnem sodišču = registrskem sodišču. Pomembna pa je njena narava in sicer da je javna knjiga (dostopna vsakomur).

Ko je bila ta knjiga polna, se je uvedlo kartotečno knjigovodstvo, kasneje pa se to vodi z računalnikom. Še vedno pa obstaja glavna knjiga, ki je vodena z računalnikom. Poleg *glavne knjige* vodi sodišče še *zbirko listin*. Torej je sodni register sestavljen iz glavne knjige in zbirke listin.

Sodni register ima dve funkciji:

1. **KONTROLNA FUNKCIJA**

Država preko sodnega registra kontrolira subjekte, če opravljajo določene naloge.

2. **VEČJA PРАВNA VARNOST**

Pomeni, da lahko bolje spoznamo poslovnega partnerja, da ne sklepamo pogodb z nepoštenimi podjetji.

Slovenci smo prevzeli nemško verzijo sodnega registra.

2.1.1.1 NAČELA REGISTRskega PRAVA

Registrsko pravo sistematično proučuje vprašanja povezana z registracijo gospodarskih in drugih subjektov. V registrskem pravu so se v stoletjih oblikovala natančna načela, po katerih se ravna registrski sodnik.

a) Načelo JAVNOSTI

To načelo določa, da je vse, kar je v register vpisano, javno in da so podatki iz sodnega registra kot podatki javne knjige dostopni vsakomur, ne da bi moral izkazati kakršenkoli interes. Torej lahko gre kdorkoli, tudi če ga samo zanima, kakšen je register, na sodišče in si ga ogleda.

Pomembno vprašanje, ki se tu postavlja pa je, do kje lahko javnost seže?

Na registrskem sodišču dobimo samo podatke o družbi, ki nas zanima, nič pa ne izvemo o lastniku oz. o osebah. Razen izjemoma, kar pa določa zakon. S tem se ščiti osebno integriteto.

b) Načelo OBVEZNOSTI VPISA

To načelo določa, da mora vsaka družba oz. drugi pravni subjekt biti vpisan v sodni register. Torej v sodni register morajo biti vpisane vse družbe in posamezni podatki ter tudi podružnice.

c) Načelo PUBLICITETE

To načelo določa, da morajo biti objavljena v uradnem listu vsa dejstva in podatki, ki so vpisani v sodni register in da je mogoče proti tretji osebi uveljaviti vsa vpisana dejstva, saj se šteje, da so znana. Zato tretja oseba ne more ugovarjati, da ji podatki niso bili znani.

d) Načelo AŽURNOSTI

To načelo pomeni, da morajo biti vsa novo nastala dejstva oz. podatki vpisani v sodni register v določenem roku. Torej subjekti morajo vsako spremembo sporočiti sodnemu registru oz. registrskemu sodišču, rok za prijavo spremembe je 15 dni.

e) Načelo ZAUPANJA V REGISTRsko STANJE

Po tem načelu ne more biti oškodovan tisti, ki se zanese na vpisane podatke v sodnem registru.

2.1.1.2 VRSTE VPISOV

V registrskem pravu poznamo različne vpise glede na njihov pomen in značaj ter posledice, ki so povezane z vpisom v sodni register. Pravne posledice nastopijo šele z vpisom v sodni register. Tako imamo dokončne (konstitutivne), pogojne (začasne) in obvestilne (deklaratorne) vpise.

1. **Konstitutivni vpisi** so dokončni vpisi, na podlagi katerih nastane neka pravica ali dejstvo. Brez vpisa ne more nastati pravica oz. posledica določenega dejstva. Dokončni oz. konstitutivni vpisi so zlasti vpisi ustanovitve družb, statusnih in drugih sprememb subjektov vpisa ter njihovega prenehanja. Torej ti vpisi na novo vzpostavijo neko pravno dejstvo (na novo nastane neko podjetje).
2. **Pogojni vpisi** so začasni vpisi, ki se vpisujejo kot predznanba v sodni register pogojno (vpis bo dokončen in bo učinkoval kot dokončen šele, ko bo izpolnjeno določeno dejstvo) in je zato ta vpis tudi začasen, ker se pričakuje nastanek določenega dejstva in z nastankom le-tega bo začasni vpis postal dokončen ali pa bo izbris upravičen z drugim dokončnim vpisom.
3. **Deklaratorni vpisi** so obvestilni vpisi podatkov, ki se nanašajo na že obstoječe dejstvo, oz. že nastali pravici. Gre za vpis že obstoječega dejstva, ki postane z vpisom javno in z objavo javno znano vsakomur. Obvestilni vpisi se vpisujejo v obliki zaznambe, kot na primer vpis o sprožitvi spora, o imenovanju direktorja ipd. Torej deklaratorni vpisi se nanašajo na že obstoječe dejstvo oz. že nastalo pravico. S tem vpisom se informira javnost.

Vpis v sodni register opravimo na določenih obrazcih, ki jih določa Pravilnik o vpisu v sodni register, ki pa niso nujni. Lahko se pošljejo tudi po računalniku. Na sodišče se vedno pošilja dva izvoda. Registrsko sodišče lahko zahtevek tudi zavrne.

Prijava za prvi vpis družbe v sodni register mora vsebovati firmo, dejavnost, sedež in druge podatke, določene z zakonom. Tej prijavi je potrebno priložiti akt o ustanovitvi v izvorniku ali overjenem prepisu in akt o imenovanju posloводства, če to ni določeno že z aktom o ustanovitvi ter to prijavo je treba predložiti v 15 dneh po izpolnitvi pogojev za vpis v sodni register.

Postopek vpisa v register ureja uredba o vpisu družb in drugih pravnih oseb v sodni register, ki jo je izdala Vlada Republike Slovenije.

Postopek za vpis v sodni register se začne z vložitvijo predloga upravičene osebe. Predlogu morajo biti priložene predpisane listine, s katerimi se dokazujejo dejstva, ki so pomembna za vpis v sodni register. O predlogu za vpis podatkov, ki se nanašajo na d.d., ter za vpis podatkov o združitvi in preoblikovanju družb v sodni register, odloča na prvi stopnji sodnik posameznik, o vseh drugih predlogih pa odloča sodni referent na prvi stopnji. Zoper odločitve sodnega referenta je dovoljena pritožba v osmih dneh od dneva odločitve, o kateri odloča sodnik posameznik istega sodišča. Na drugi stopnji odloča odloča senat, ki ga sestavljajo trije sodniki. V postopku za vpis v sodni register izdaja sodišče odločbo v obliki sklepa (odločitev o predlogu oz. zahtevku za vpis) ali odredbe (odločitev o vprašanih postopka). Postopek za vpis v sodni register je hiter. V registrskem postopku ni dovoljena vrnitev v prejšnje stanje in ni mirovanja postopka. Stroške postopka plača vsak udeleženec. Za vprašanja, ki niso urejena z zakonom o sodnem registru, se uporablja smiselno *določila zakona o nepravdnem postopku*.

2.1.1.3 PRAVNI VIRI, KI UREJAJO VPIS V SODNI REGISTER

Zakon o sodnem registru (UI 13/94)
Uredba o vpisih v sodni register (UI 20/94)
Pravilnik o vpisih v sodni register (UI 18/94).

2.1.1.4 SODNI REGISTER KOT CENTRALNA INFORMATIZIRANA BAZA

Je novost registrskega prava Republike Slovenije. O tem, kdaj bo dejansko voden sodni register kot centralna informatizirana baza, odloča minister glede na zagotovljene tehnične in kadrovske pogoje. V centralni informatizirani bazi sodnega registra mora biti vsak podatek, ki je bil vpisan, datum vpisa ter pravilna številka in datum sklepa registrskega sodišča o vpisu, shranjen in dostopen. Ločimo dva izpiska iz sodnega registra, in sicer *redni izpisek iz sodnega registra* ter *zgodovinski izpisek iz sodnega registra*. Zakon izrecno prepoveduje, da bi načelo javnosti sodnega registra veljalo za posamezne podatke, ki so shranjeni v centralni informatizirani bazi sodnega registra. Tako nihče nima pravice do dostopa podatkov, izjemoma pa zakon dovoljuje vpogled upniku, državnemu organu, pravni osebi, da ugotovi ali določena oseba opravlja funkcijo, s katero krši konkurenčno prepoved.

2.1.2 DRŽAVA V ODNOSU DO GOSPODARSTVA

1. Kreditiranje – država s tem zagotavlja razvoj gospodarstva
2. Razne premije, regresi – s tem spodbujajo kmetijstvo
3. Davčna politika – prometni davek
4. Izvozna in uvozna politika države
5. Blagovna rezerva – preko te rezerve se država pojavlja enakovredno kot kupec in kot trg. S to blagovno rezervo posega na trg.

Manj zaželeni ukrepi pa so:

- a) Ukrepi kontrole cen – kriterij tu je monopol
- b) Zamrznitev cen plač
- c) Kontrola kakovosti – država zagotovi neke standarde, za tiste, ki jih ne upošteva pa sankcije

Glede na VARSTVO GOSPODARSKIH SUBJEKTOV se država kaže v SODNI FUNKCIJI države, kajti gospodarski subjekti lahko uveljavljajo svojo pravico na sodiščih.

Če pride do spora sledi:

1. Medsebojni sporazum
2. Razsojanje v gospodarski zbornici
3. Razsojanje pred arbitražo (kjer so arbitražni postopki hitri)

Za reševanje sporov med gospodarskimi subjekti imamo v državi organizirano posebno vejo – sodstvo. Ločimo:

- Okrajna sodišča
- Vrhovna sodišča
- Ustavno sodišče
- Okrožna sodišča
- Višja sodišča

Spore med gospodarskimi subjekti pa lahko rešujemo tudi po drugi poti izven sodnih postopkov – ARBITRAŽE, kajti sodni proces je dolg, zapleten in drag.

2.1.2.1 ARBITRAŽE

Arbitraža odloča v tistih primerih, kjer je dopustno razmerja med strankami urejati svobodno (=dispozitivnost). Stranke se o predvidenem sporu, ki ga bo reševala arbitraža, odločajo že v pogodbah, ki jih sklepajo. Govorimo o arbitražni klavzuli.

Arbitražna odločba je izvršilni naslov in je enakovredna sodni odločbi. Ko arbitraža enkrat odloči je ta odločitev dokončna.

Ločimo različne arbitraže:

1. STALNE ARBITRAŽE – delujejo stalno. Tu so člani arbitraže že vnaprej določeni. Pri nas je taka arbitraža ustanovljena pri gospodarski zbornici. V svetu pa obstajajo tudi stalne mednarodne arbitraže.
2. AD HOC ARBITRAŽE – se oblikujejo od primera do primera. Člani arbitraže so uveljavljeni strokovnjaki s področja gospodarstva. Vsaka stran imenuje svojega arbitra, obe skupaj pa še predsednika.

Izvršljivost tujih arbitraž:

Rešuje se s konvencijo:

- Ženevska konvencija (1927)
- Newyorška konvencija (1958)
- Evropska konvencija (1961), ki izpostavlja osebno stalno arbitražo.

2.2 TRG

Je nek prostor, kjer se srečujeta ponudba in povpraševanje. Omogoča menjavo. Ločimo plansko in naturalno menjavo. Trg je za podjetja neugodno okolje, ker se morajo na njem neprestano dokazovati (konkurenca). Planiranje je pri podjetjih zelo pomembno, saj je pomembno, da ima podjetje nek cilj. Vendar pa določenih stvari podjetje ne more planirati, lahko jih le država.

Vsa podjetja težijo k čim večjemu deležu. Važno je, kakšen status imajo in skrbno pazijo na konkurenco (čuvajo svoje izdelke; prvi pridejo na trg). Govorimo o poslovnih skrivnostih, ki jih podjetja imajo.

2.2.1 PRAVNA UREDITEV TRGA

Konkurenca je tekmovanje družb in podjetij za čim boljši položaj na trgu (kakovostni izdelki + nizke, konkurenčne cene). Konkurenca sili proizvajalce, da proizvajajo z najnižjimi stroški, zato so tržna gospodarstva uspešna. Država se zaveda, da bo uspešna le, če bo deloval trg in tržne zakonitosti. Zato je prva intervencija države zagotovitev konkurence. Če na trgu prevladuje monopolna situacija, konkurence ni. V Sloveniji je bil sprejet **zakon o varstvu konkurence**. V tem zakonu je zajeto vse o tržnih zakonitostih ter pravilih, kaj se sme in česa se na trgu ne sme početi. Vse to zajema ta zakon. Poleg navedenega pa *zakon prepoveduje omejevanje konkurence*. Ker več kot je konkurence prisotne na trgu, bolj družbe in podjetja delajo.

2.2.1.1. OMEJEVANJE KONKURENCE

Zakon podrobno ureja tudi vrste omejevanja konkurence.

Te omejitve konkurence so:

1. KARTELNI SPORAZUMI

Kartelni sporazumi so prepovedani in nimajo pravnega učinka.

Kot kartelni sporazumi se štejejo sporazumi, ki jih med seboj sklepajo podjetja ali združenja podjetij o pogojih poslovanja na trgu in imajo cilj ali posledico omejitev konkurence med udeleženci sporazuma pri prometu blaga ali pri opravljanju storitev. Torej to so sporazumi med podjetji za omejevanje konkurence.

Ločimo štiri vrste kartelnih sporazumov:

1. Dogovor o razdelitvi trga
2. Dogovor o cenah blaga in storitev
3. Dogovor o omejitvi obsega proizvodnje, prodaje ali nakupa blaga
4. Dogovor o omejevanju raziskovalne, razvojne ali inovativne dejavnosti

Vsi ti sporazumi so prepovedani!

Dovoljeni so sporazumi, sklepi in usklajena ravnanja, ki sicer imajo znake prej omenjenih sporazumov oz. dogovorov, vendar pa prispevajo k izboljšanju proizvodnje ali distribucije blaga ali k tehničnemu in gospodarskemu napredku in pri tem zagotavljajo potrošnikom pravičen delež doseženih koristi.

Zakon o varstvu konkurence predvideva poseben **urad za varstvo konkurence**. Ta odkriva ali kje prihaja do kartelnih sporazumov. Vendar pa je te sporazume razmeroma težko najti in določiti. Nekateri sporazumi pa so tudi zakoniti (npr: banke imajo previsoke obresti, ki jih z navadno konkurenco ni mogoče znižati, zato se vse banke dogovore oz. sporazumejo za znižanje obresti).

Tudi dogovor o skupnih raziskavah je zakonit.

2. OMEJEVANJE KONKURENCE PO NARAVNI POTI

1. **Podjetje** pride do prevladujočega položaja na trgu in si s tem podredi konkurenco. Torej s svojo velikostjo zavlada na trgu. Zakon predvideva, da pride do prevladujočega položaja na trgu, **če zavlada s 40 % deležem na trgu**.
2. **Skupina podjetij** prevlada na trgu, **če zavlada s 60 % deležem na trgu**. Pomembno je, da ta podjetja ne zlorabijo svojega položaja. Ne zlorabijo takrat, kadar ne povzročajo škode podjetjem in potrošnikom.
3. **Združevanje podjetij - velika podjetja se združijo** in konkurence ni več. Če zavlada s 50 % deležem na trgu, urad za varstvo konkurence to združenje prepove.
4. **Zakrivijo državni organi** - s svojim ravnanjem preprečijo nastop nekega subjekta. Ti subjekti lahko sprožijo upravni spor ali spor pred ustavnim sodiščem.

Zakon o varstvu konkurence pozna še nekaj omejevanj oz. uničenj konkurence:

- a) **DUMPING** - cilj je uničiti konkurenco, vendar s tem ni zadovoljna nobena država. Zato države predpisujejo posebne antidumpinške ukrepe. Tu nastopi urad za varstvo konkurence, ki pomaga prizadetim podjetjem. Dumpinški uvoz je uvoz blaga po ceni, nižji od normalne vrednosti tega blaga.
- b) **SUBVENCIONIRANI UVOZ** - za ta uvoz se šteje, kadar je bilo blago, ki se uvaža, deležno neposredne ali posredne pomoči pri proizvodnji ali izvozu v državi, iz katere blago izvira ali iz katere se uvaža.

2.2.2 TRŽNE DISCIPLINE

Ravnanje na trgu med podjetji je ustaljeno, zakon o varstvu konkurence posebej ureja nedopustno ravnanje na trgu.

Ta **nedopustna ravnanja na trgu pa so:**

1. NELOJALNA KONKURENCA

Je dejanje podjetja pri nastopanju na trgu, ki je v nasprotju z dobrimi poslovnimi običaji in s katerim se povzroči ali utegne povzročiti škoda drugim udeležencem na trgu.

Nelojalna konkurenca je prepovedana.

Do nelojalne konkurence pride v primerih, ki so zelo pisani:

1. Navajanje neresničnih podatkov - s tem zavajamo potrošnika
2. Izkoriščanje ugleda drugega podjetja
3. Omalovaževanje drugega podjetja s sklicevanjem na narodnostno, rasno, politično ali versko pripadnost
4. Dajanje podatkov o drugem podjetju
5. Prodaja blaga z označbami ali podatki, ki ustvarjajo ali utegnejo ustvariti zmedo glede izvora, načina proizvodnje, količine, kakovosti ali drugih lastnosti blaga
6. Prikrivanje napak blaga ali storitev
7. Dejanja, usmerjena v prekinitev poslovnega razmerja med drugimi podjetji (prekinitev že ustaljenih poslovnih pogodb)
8. Obljubljanje poslovnim partnerjem posebne ugodnosti, nagrade
9. Ponujanje in obljubljanje nagrad potrošnikom, ki ni v sorazmerju s ceno ponujenega blaga
10. Navidezna razprodaja ali navidezno znižanje cen
11. Neupravičena uporaba imena, firme, znamke
12. Izkoriščanje zaupane poslovne tajnosti

2. NEDOVOLJENA ŠPEKULACIJA

Je izkoriščanje nerednega stanja na trgu zaradi pridobivanja neupravičene premoženjske koristi, če tako ravnanje povzroči ali utegne povzročiti motnje na trgu ali pri preskrbi ali neupravičeno povečanje cen.

Nedovoljena špekulacija je prepovedana.

Kot neredno stanje na trgu se štejejo zlasti pomanjkanje določenega blaga, neredna oskrba z blagom, omejitve pri uvozu, hitro spreminjanje cen, občutna inflacija.

Primeri nedovoljene špekulacije so:

1. Prikrivanje blaga - povzroči pomanjkanje in s tem večje povpraševanje
2. Vezana prodaja ali vezan nakup - z vidika kupca nepotrebno povezovanje (npr: pomanjkanje kave: kupiti moramo kavo + džezvo)
3. Sklepanje fiktivnih pogodb - so pogodbe sklenjene navidezno. Neka stvar ni namenjena potrošniku, ampak verižni prodaji - primer: banane
4. Neupoštevanje roka dobave ali celo dobava po preteku roka po višji ceni kot je veljala na dan s pogodbo dogovorjene dobave
5. Pogojevanje prodaje blaga z vnaprejšnjim plačilom celotne ali delne kupnine, ne da bi proizvajalec priznal ali obračunal obresti, kakršne priznava banka za vezane vloge nad tri mesece.

Kadar je nekdo prizadet zaradi nelojalne konkurence ali nedovoljene špekulacije lahko zahteva odškodnino.

2.2.3 POSLOVNA SKRIVNOST IN PREPOVED KONKURENCE

Družba kot gospodarski subjekt lahko ohrani konkurenčne prednosti le, če uspe varovati poslovne skrivnosti in če vodilno osebje pa tudi delavci ne sodelujejo z drugimi družbami, s katerimi je družba v konkurenčnem razmerju. Poslovna skrivnost in prepoved konkurence sta varovana s številnimi predpisi na področju delovnega, civilnega, upravnega, kazenskega prava in prava varstva konkurence na trgu. Tukaj nas predvsem zanima ureditev poslovne skrivnosti in prepoved konkurence s statusno pravnega vidika družbe. V sodobnem tržnem sistemu je varovanje poslovnih skrivnosti in uveljavljanje prepovedi konkurence pogoj za uspešno poslovanje.

2.2.3.1. POSLOVNA SKRIVNOST

Pri opredeljevanju poslovne skrivnosti imamo v teoriji opravka z *zakonsko opredelitvijo* in tako imenovano *interno opredelitvijo*, ki je pomembna za posamezno družbo.

Pri poslovnih skrivnostih ločimo objektivni in subjektivni kriterij.

- O subjektivnem kriteriju govorimo takrat, kadar podjetje samo določi, kateri podatki in stvari so poslovne skrivnosti, ter jih močno čuvajo. Sprejmejo tudi poseben poslovnik v katerem so zapisani ti podatki, ki se štejejo kot poslovne skrivnosti.
- Pri objektivnem kriteriju je merilo škoda. To je vsak podatek, ki pride v roke nepooblaščenim osebi oz. konkurenci in s tem podjetju naredi veliko škode.

Naš zakon obravnava oba kriterija in ju varuje.

Po zakonu se za poslovno skrivnost štejejo podatki, za katere tako določi družba s pisnim sklepom. S tem sklepom morajo biti seznanjeni družbeniki, delavci, člani organov in druge osebe, ki so dolžne varovati poslovno skrivnost. Ne glede na to, ali so določeni podatki opredeljeni kot poslovna skrivnost, pa se po zakonu štejejo za poslovno skrivnost tudi podatki, za katere je očitno, da bi nastala občutna škoda, če bi zanje zvedela nepooblaščen oseba. Za odkritje poslovne skrivnosti odgovarjajo družbeniki in člani organov družbe ter druge osebe, če so vedeli ali bi morali vedeti za tak značaj podatkov. Zakon prepoveduje, da bi se za poslovno skrivnost določili podatki, ki so po zakonu javni, ali podatki o kršitvi zakona ali dobrih poslovnih običajev.

Z vidika posamezne družbe je poslovno skrivnost možno opredeliti kot nematerializirane in materializirane stvaritve. Tistim, ki jih za opravljanje svojega dela v tem podjetju ne potrebujejo, pa o njih ni treba vedeti (interna opredelitev).

Predmet poslovne skrivnosti je lahko samo dejstvo, ne pa domneva ali sklepanje. Za opredelitev poslovne skrivnosti je nujno tudi, da obstaja upravičen interes družbe, da se podatek ali listina ohrani v tajnosti.

*** Načini varovanja poslovnih skrivnosti**

Vsi zaposleni in tudi druge osebe, ki sodelujejo s podjetjem so dolžni varovati poslovne skrivnosti. O poslovnih skrivnostih lahko govorijo odgovorne osebe, saj so za to pooblaščen.

Če pride do kršenja, pride do delovnih sankcij. V tem primeru oškodovano podjetje zahteva pravico do odškodninskega zahtevka.

2.2.3.2. *PREPOVED KONKURENCE*

V skladu z ustavno določbo o svobodni gospodarski pobudi je konkurenca na trgu med gospodarskimi subjekti temeljni pogoj za tržno gospodarstvo.

Na področju statusnega opredeljevanja položaja določenih oseb v družbi pa zakon ureja zakonsko omejitev konkurence, da bi omogočil konkurenčno prednost družbe podobno kot pri varstvu poslovne skrivnosti. Krog oseb, na katere se nanaša zakonsko statusna prepoved konkurence, je ožji kot pri varovanju poslovne skrivnosti. Zakon prepoveduje družbenikom d.n.o., komplementarjem k.d., družbenikom in poslovojem d.o.o., članom uprave in nadzornega sveta d.d. in prokuristom sodelovanje v kakršnihkoli od omenjenih vlog pri drugih družbah. Omenjene osebe ne smejo sodelovati v drugi družbi kot delavci ali kot podjetniki posamezniki, če bi dejavnost, ki bi jo opravljali, bila lahko v konkurenčnem razmerju z dejavnostjo njihove družbe (**zakonska prepoved konkurence**). Omejevanje konkurence je tudi predmet urejanja predpisov o delovnih razmerjih.

Omenjena zakonska prepoved konkurence se lahko z aktom o ustanovitvi družbe razširi tudi na komanditiste v k.d. in delničarje v d.d. ter v k.d.d. (**statusna prepoved konkurence**).

Zakonska sankcija za kršitev prepovedi konkurence je določena v obliki obveznosti plačila *odškodnine* osebe, ki krši prepoved konkurence. Družba od kršitelja lahko zahteva tudi, da ji prepusti posle, sklenjene za svoj račun, kot posle sklenjene za račun družbe, ali da na njo prenese koristi iz poslov, sklenjenih za svoj račun, ali pa da družbi odstopi svojo pravico do odškodnine.

* **Varstvo poslovne skrivnosti**

Odškodninske terjatve na podlagi kršitve prepovedi zastarajo v treh mesecih potem, ko je družba izvedela za kršitelja (**relativni zastaralni rok**), najkasneje pa v petih letih od kršitve (**absolutni zastaralni rok**).

S pisnim sklepom, s katerim družba opredeli, kaj se šteje za poslovno skrivnost, mora družba tudi določiti način varovanja poslovne skrivnosti in odgovornost oseb, ki so dolžne varovati poslovno skrivnost. Z omenjenim sklepom se določi, kdo in kako hrani zaupne podatke, kdo odloča o obveščanju drugih, o dejstvih, ki so predmet poslovne skrivnosti, in kakšne so sankcije za kršitelje varstva poslovne skrivnosti.

Krog ljudi, na katere se nanaša zakonska dolžnost varovati poslovno skrivnost, je v zakonu razdeljen na več skupin:

1. skupina: družbeniki, delavci, člani organov družbe, druge osebe
2. skupina: osebe zunaj družbe, ki na kakršenkoli način zvejo za podatek, ki je predmet poslovne skrivnosti

Poslovno skrivnost morajo te osebe varovati tudi, ko jim preneha delovno razmerje v družbi.

2.2.4 *STATUS POTROŠNIKA NA TRGU*

Trgovina se je razvila že v srednjem veku, kjer potrošnik ni bil deležen nobenega varstva. Takrat je veljalo CAVEAT EMPTOR = pazi naj kupec. Takrat je moral potrošnik sam preverjati kvaliteto. Danes pa to ni več možno, kajti proizvodi so postali zelo zahtevni in kupec ni več v stanju, da bi sam ocenil in preverjal kvaliteto. Sedaj velja: PAZI NAJ PROIZVAJALEC, NE POTROŠNIK. Da pa je to mogoče je potrebna intervencija države (zakon o varstvu potrošnika, ki ga žal še nimamo), vendar to ne pomeni, da potrošnik pri nas ni zaščiten. Imamo kar vrsto predpisov, ki ščitijo potrošnika. Imamo *systemska varstvo potrošnika* (potrošnik je vedno šibka stranka). Bolje je, da je potrošnik organiziran, kot pa da je posameznik. To organizacijo potrošnikov zagotavlja država. Taka organizacija

potrošnikov mora biti neodvisna. Neka nevtralna skupina potrošnikov naredi anketo o izdelkih oz. razišče trg.

2.2.5 PRAVILA, KI VELJAJO V TRGOVANJU

1. Označitev cen
  2. Označitev delovnega časa poslovanja
  3. Izročitev računa
  4. Trgovec mora zagotoviti tudi podatke o blagu
  5. Garancijski list za tehnično blago (A test, tehnično navodilo za uporabo v slovenščini, zagotoviti je potrebno rezervne dele ter servis,...)
  6. Tehtanje blaga - embalaža mora biti primerna
- Potrošnik mora imeti pravico *reklamirati kupljeno blago*, pravico do popravitve proizvoda ali do vrnitve kupnine.

2.2.6 VRSTE TRGOV

Ločimo:

1. Nacionalni trg
2. Svetovni trg
3. Regionalni trg (svetovni trg se deli na regionalne trge in je tako lažje obvladljiv)

2.2.6.1 NACIONALNI TRG

Je geografsko gospodarsko zaokrožen sistem, kjer morajo vsi gospodarski subjekti nastopati enakovredno (enakopravno), prost je pretok blaga, storitev, delovne sile. Delujejo ekonomski odnosi med podjetji. Na tem trgu se srečujejo proizvajalci, potrošniki in trgovci. Na tem trgu je prisoten lasten monetarni sistem in lasten denar.

Domača podjetja so na nacionalnem trgu deležna zaščite. Brez zaščite podjetja ne bi preživela. Slovenski trg se postopoma odpira, vendar pa je naš trg zelo majhen, ker smo z osamosvojitvijo izgubili pomemben del trga. Trg je premajhen, ker je obseg proizvodnje premajhen.

2.2.6.2 SVETOVNI TRG

Na svetovnem trgu se vsak sreča z njihovimi pogoji in konkurenco. Za položaj podjetij na svetovnem trgu poskrbi država. Slovenija se je vključila v CEFTA, saj z njo odpadejo prepreke, da naša podjetja na Poljsko, Češko,... prodajajo brez carin.

Cilj pa je EU.

Znotraj svetovnega trga se oblikujejo regionalni trgi. Svetovni trg razpade na regionalne trge. Regionalne trge pa obvladujemo.

WTO - world trade organization - Slovenija je članica te organizacije.

Nastopanje naših podjetij na svetovnem trgu:

Govorimo o zunanjetrgovinskem poslovanju naših podjetij. Vsaka družba in samostojni podjetniki lahko opravljajo zunanjetrgovinsko dejavnost brez posebnega vpisa v register.

Oblike nastopanja naših podjetij na svetovnem trgu:

- ◇ **Uvoz in izvoz blaga**

Režimi:

- a) Uvoz in izvoz je prost.
- b) Uvoz in izvoz sta lahko omejena: količinsko ali vrednostno. Vlada predpiše količinske ali vrednostne kontingente.
- c) Režim dovoljenj (gre za plemenite umetnine, kovine)

◇ **Storitve**

Prevoz blaga, turistični posli, posli špedicije, posli povezani z kontrolo blaga, investicijske dela v tujini, letališke, luške storitve, poštno storitve, storitve sejmov.

Pojavljajo se višje oblike sodelovanja med podjetji:

1. Oblike sodelovanja podjetij

Višje oblike so:

1. Kooperacija - pogodba je sklenjena najmanj za dobo 5 let
2. Poslovno tehnično sodelovanje - sodelovanje pri raziskovanju, skupno nastopanje na trgu, skupno izobraževanje

2. Institucionalna povezava naših in tujih podjetij

Pri institucionalni povezavi gre za organizacijske oblike sodelovanja.

Primer: starejše oblike, ki so se oblikovale na osnovi pogodb s se preoblikovale v institucionalne povezave (Revoz). Revoz - Renault = gre za skupno politiko, ki jo vodi Renault.

2.2.6.2.1 tuja podjetja

1. POJEM TUJEGA PODJETJA Tuje podjetje je fizična ali pravna oseba, ki opravlja pridobitno dejavnost in ima prebivališča oz. sedež zunaj Republike Slovenije. Položaj tuega podjetja se presoja po pravu države, ki ji podjetje pripada, če zakon ne določa drugače. Tujci pri nas lahko kupujejo in ustanovljajo podjetja. Podjetje, ki je v 100 % lasti tujca; torej podjetje je vpisano v register in pri nas ustanovljeno, je naše podjetje, kljub temu, da je v 100 % lasti tujca.

2. POSLOVANJE TUJEGA PODJETJA V SLOVENIJI

Tuje podjetje je pri poslovanju v RS izenačeno z domačimi družbami, če zakon ne določa drugače. Tuje podjetje imajo enake pravice, obveznosti in odgovornosti kot družbe s sedežem v Sloveniji. Na območju RS je poslovanje tujih podjetij svobodno.

3. OBRAOVANJE PREK PODRUŽNIC

Poslovanje tujih podjetij v Sloveniji ni mogoče enačiti s pravico do opravljanja pridobitne dejavnosti, ki jo je možno opravljati le prek podružnic. Podružnice vstopajo v pravni promet in jih je treba vpisati v sodni register, vendar pa nimajo statusa pravne osebe, razen če zakon ne določa drugače.

3.1 USTANOVITEV IN REGISTRACIJA PODRUŽNICE

Tuje matično podjetje, ki ustanavlja podružnico v Sloveniji, mora poslovati najmanj dve leti oz. biti vpisano v register države, v kateri ima sedež.

Ob ustanovitvi oz. registraciji podružnice bo sodišče preverjalo tudi poslovno poročilo zadnjega leta poslovanja tujega podjetja v skrajšani obliki. Za ustanovitev podružnice je potrebno soglasje pristojnega organa RS samo, če to določa poseben zakon. Ker bo podružnica vedno ustanovljena z določenim kapitalom, je nujno tudi soglasje pristojnega organa za vnos kapitala na območje RS.

V pravnem prometu nastopa podružnica v imenu in za račun tuje družbe, pri čemer mora uporabljati firmo matičnega podjetja, njegov sedež ter ime podružnice. Vpis podružnice v sodni register je tudi pogoj za začetek opravljanja dejavnosti v RS. S tem določilom se izenačuje nastopanje na trgu s položajem domačih podjetij oz. družb.

Če ima tuje podjetje več podružnic na območju RS, mora v prijavi za vpis v register opredeliti njihov hierarhični odnos, pri čemer mora biti ena podružnica glavna.

Podružnico in tudi tuje podjetje hkrati zastopa eden ali več zastopnikov, pri čemer lahko eden hkrati zastopa tudi več podružnic. Zastopnik glavne podružnice je hkrati po zakonu tudi zastopnik drugih, tudi takrat, kadar so zanje postavljeni drugi zastopniki oz. pooblaščenca. Zakon uveljavlja načelo, da morajo imeti zastopniki podružnic bivališče v RS.

3.2 ODGOVORNOST ZA OBVEZNOSTI PODRUŽNICE

Za obveznosti, ki nastanejo s poslovanjem podružnice, odgovarja tuje podjetje z vsem svojim premoženjem. Ker podružnica ne more v stečaj, ne da bi se sočasno v stečaju znašalo tuje matično podjetje, so upniki podružnice zavarovani, saj lahko uveljavljajo plačilo svojih terjatev od matičnega podjetja v tujini.

Nastopanje naših podjetij v tujini

Naša podjetja v tujini morajo spoštovati tuje predpise. Tudi jugoslovanska podjetja so že nastopala v tujini na enak način.

Institucionalna oblika je ena izmed možnih oblik. Možna je vključitev naših podjetij v regionalni trg. Če bi se naša podjetja vključila v regionalni trg, bi se s tem povečala prodaja, večal bi se obseg proizvodnje, konkurenca bi bila močna, oproščeni bi bili carin.

2.2.6.3 REGIONALNI TRGI

Regionalni trg oz. gospodarska združenja. Oblikujejo se pravila glede na njihovo organiziranost.

Regionalni trgi so:

1. CEFTA (svoboden trg, RS je njena članica, ni zasnovana kot dolgoročno združenje, ampak kot kratkoročno, njihov cilj je EU)
2. EVROPSKA UNIJA
3. KARIBSKO ZDRUŽENJE
4. EFTA (nek del - svobodna trgovina)
5. SREDNJE AMERIŠKI SKUPNI TRG

2.2.6.3.1 evropska unija

★ Razvoj EU

Ime EU se je spreminjalo. Začela se je leta 1951.

Poznamo več faz nastanka EU:

leta 1951 - Evropska skupnost za jeklo in premog

leta 1957 → Evropska gospodarska skupnost - EGS

leta 1957 → Evropska skupnost za jedrsko energijo

Zgoraj omenjene skupnosti so do **leta 1967** delovale ločeno, od leta 1967 dalje pa so oblikovale skupne organe, ki delujejo za vse tri skupnosti.

Leta 1957 so z Rimsko pogodbo ustanovili EGS.

Od leta 1991 deluje Evropska Unija kot enoten trg!

★ Uredbe EU - ekonomski cilji:

1. Prosta carina
2. Skupna carinska in trgovinska politika držav članic

3. Odpraviti ovire pri pretoku ljudi oz. delovne sile, uslug storitev in kapitala - lahko povzroči migracijske tokove
4. Skupna kmetijska politika
5. Skupna transportna politika - trend k sodobnemu železniškemu transportu.

Gospodarstvo multinacionalne družbe sili k regionalizaciji trga. EU ima enoten trg in ta deluje kot nek nacionalni trg, to velja tudi za enoten evropski trg. Nacionalnega trga ni brez nacionalne valute. EU bo delovala kot ena država. Centralna banka bo določila menjalna razmerja.

EU ima svoj proračun. S sprostivjo prometa, blaga in storitev je veliko prihrankov, ker ni več carinskih služb in ne mejnih carin.

★ **Politični cilji EU:**

1. EU naj bi oblikovala svojo enotno zunanjo politiko
2. EU naj bi oblikovala enotno obrambno politiko
3. EU naj bi oblikovala enotno državljanstvo.

EU danes šteje 15 članic:

Belgija, Francija, Italija, Luxemburg, Nizozemska, Nemčija - 1951

Danska, Irska, Velika Britanija - 1973

Grčija - 1981

Španija, Portugalska - 1986

Avstrija, Švedska, Poljska - 1994

★ **Organi EU:**

1. **PARLAMENT** - šteje 626 poslancev. Evropski parlament nima zakonodajne funkcije, temveč je parlament posvetovalni organ. Po mastritski pogodbi (sporazumu) ima nekoliko večja pooblastila kot pa pred tem sporazumom. Čutila naj bi se teža političnih strank.
2. **EVROPSKI SVET** - ima zakonodajno funkcijo. Sestavljajo ga predsedniki vlad ali držav. Šteje 15 članov. Sestajajo se dvakrat letno. Vsakih 6 mesecev se menja vodeča garnitura. Za delovanje EU je premalo, da bi se sestali vsakih 6 mesecev, zato je pomemben ministrski svet.
3. **MINISTRSKI SVET** - je svet ministrov. Sestava ni stalna. Glede na dnevni red se menja sestava ministrskega sveta. Odločanje je nastajalo po principu soglasnosti. Soglasje je prednost za majhne države. Ministrski svet ima zakonodajno funkcijo, če evropski svet nanj prenese pooblastila.
4. **EVROPSKA KOMISIJA** - zastopa EU v pravnih razmerjih. Vodijo jo komisarji, število ni fiksno. To je neke vrste vlada. Ima normativno pobudo, predstavlja EU navzven.
5. **EVROPSKO SODIŠČE** - je v Hagu in odloča o sporih, ki nastajajo pri izvrševanju direktiv (**ES za človekove pravice**)
6. **RAČUNSKO SODIŠČE** - bdi nad proračunom EU, nadzira prihodke in odhodke oz. porabo proračuna EU.

★ **Postopek sprejemanja direktiv EU:**

1. Če parlament glasuje ZA : zadostuje večina glasov
2. Če parlament glasuje PROTI : soglasnost

3. PODJETJE IN GOSPODARSKÉ DRUŽBE

3.1 PODJETJE

Pojem podjetja izhaja iz latinske besede suscipere oz. francoske entreprendre, kar pomeni podvzeti določeno aktivnost v smislu organiziranega podjema.

Podjetje je zbirni pojem za skupnost organiziranega premoženja, namenjenega za opravljanje gospodarske dejavnosti. Temu premoženju pravo priznava status pravne osebe.

Podjetje je **generični pojem** za skupek organiziranega premoženja, namenjenega za opravljanje gospodarske dejavnosti in kateremu pravni red neposredno ali posredno prek njegovega nosilca podjetništva (družbe) priznava status pravne osebe, s pravicami in obveznostmi. Praviloma pojem podjetje zajema tudi delavce, ki opravljajo delo v podjetju, vendar prisotnost delavcev ni pogoj za obstoj podjetja.

Podjetje je subjekt pa tudi objekt prava.

Kot subjekt je nosilec določenih pravic npr. pravic do patenta, firme, lastnine idr.

Kot objekt pa je lahko predmet prodaje, npr. družba proda podjetje kot celoto.

V predpisih pa srečujemo podjetje v različnih vlogah in pojmi.

V zakonu o gospodarskih družbah (ZGD) pojem podjetja ni opredeljen.

Pri podjetju gre za način produciranja z določeno stopnjo delitve dela. Podjetje producira blago, ki se mora pojaviti na trgu, da dobi svojo tržno vrednost. Podjetje je oblika znotraj katere se odvijajo družbenoekonomski odnosi. Kažejo se razmerja med lastniki, upravljalci in delavci.

Podjetje se je prvotno razvilo iz manufakture. Prvotno se je podjetje imenovalo kot namembno premoženje. Lastnik je del svojega premoženja namenil za pridobitno dejavnost.

- V prvi fazi je bil lastnik subjekt, podjetje pa objekt. Lastnik se je ukvarjal z vodenjem delovnega procesa, skrbel za prodajo izdelkov, nosil riziko poslovanja. Delavec pa je bil v mezdnem odnosu do podjetnika.
- V drugi fazi pa se pojavi institucionalizacija oz. osamosvajanje podjetja. Podjetje se je oblikovalo kot nek samostojen organizem, ki ima položaj na trgu. Podjetje se začne oblikovati v lastno organizacijsko tvorbo. S tem je povezano vprašanje osamosvajanja podjetja od lastnika. Dogajalo se je, da po smrti lastnika, dediči niso znali voditi podjetja, zato se oblikuje poseben krog ljudi managerjev.

Tako se v podjetju pojavljajo: lastnik, managerji in podjetje.

Ko je prišlo do institucionalizacije podjetij, pravo podjetju prizna lastnosti pravne osebe.

Na splošno so podjetje vsi subjekti (gospodarske družbe), ki se pojavijo na trgu. Podjetje v ožjem smislu pa je podjetje kot premoženje.

Ko premoženje pridobi status pravne osebe, to ni več podjetje kot golo organizirano premoženje, ampak že kot gospodarska družba, zavod ali javno podjetje.

Pravica do podjetja je pravica posameznika, da ustanovi eno od pojavnih oblik podjetja (družbo ali pa organizira podjetje kot podjetnik posameznik), zagotovi pogoje za delovanje, svobodno izbere področja dejavnosti in obliko generacijskega podjetja in odloči o njegovem obstoju.

V Sloveniji ločimo:

1. Samostojne podjetnike, ki delujejo kot fizične osebe
2. Gospodarske družbe, ki delujejo kot pravne osebe

Podjetje v ožjem smislu:

- * Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost.
- * Gospodarska družba je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo edino dejavnost.

3.2 GOSPODARSKÉ DRUŽBE

Ločimo dve vrsti gospodarskih družb:

1. **OSEBNE DRUŽBE** - odgovarjajo za obveznosti z vsem svojim premoženjem, vodijo družbo. Zanje je značilna tesnejša povezanost družbenikov. Pri teh družbah je v ospredje postavljeno osebno zaupanje in osebno sodelovanje. Družbeniki so navzven odgovorni osebno. Med osebne družbe uvrščamo d.n.o., k.d. in tiho družbo.
2. **KAPITALSKE DRUŽBE** - te opredeljuje manjša osebna povezanost družbenikov in večji pomen kapitala, ki je v njih združen. Pri združevanju v to družbo pa osebno zaupanje in osebno sodelovanje nista bistvena, pa tudi družbeniki navzven niso osebno odgovorni. Neposredni pravni in ekonomski nosilec podjetja in odgovornosti je namreč kot pravna oseba priznani in organizirani kapital sam. Med te družbe uvrščamo: d.o.o., d.d. in k.d.d.

Družbe se razvrščajo na majhne, srednje in velike, in sicer na podlagi upoštevanja naslednjih meril:

1. Št. zaposlenih
2. Prihodki
3. Povprečna vrednost aktive po letnih računovodskih izkazih v zadnjem poslovnem letu

Glede na velikost družbe delimo na:

1. Majhne družbe
2. Srednje družbe
3. Velike družbe

Ta delitev je enaka tudi za samostojne podjetnike.

1. Za **majhno družbo** velja tista, ki izpolnjuje vsaj dve izmed naslednjih meril:

- ◇ manj kot 50 zaposlenih
- ◇ manj kot 280 milijonov prometa v SIT (po novem zakonu 500)
- ◇ manj kot 140 milijonov premoženja v SIT (po novem zakonu 1 milijarda)

2. Za **srednjo družbo** velja tista, ki je ni mogoče uvrstiti med male, izpolnjuje pa najmanj dve od naslednjih meril:

- ◇ manj kot 250 zaposlenih
- ◇ manj kot 1.1 milijardo prometa v SIT (po novem zakonu 4 milijarde)
- ◇ manj kot 550 milijonov premoženja v SIT (po novem zakonu 2 milijardi)

3. Za **veliko družbo** se šteje tisto družbo, ki presega najmanj dve merili iz srednje družbe; v vsakem primeru pa se za velike družbe štejejo:

- ◇ zavarovalnice
- ◇ banke
- ◇ povezane družbe ne glede na velikost

3.2.1 SISTEMI PO KATERIH SE LAHKO USTANOVLJA GOSPODARSKE DRUŽBE

1. **NORMATIVNI SISTEM** - v tem sistemu se subjekte ustanovi, če ustanovitelji izpolnjujejo pogoje za ustanovitev po pravnih normah v zakonu. To je objektivni sistem. V Evropi ta sistem prevladuje. Pravna oseba se vpiše v sodni register.
2. **KONCESIJSKI SISTEM** - ta sistem izhaja iz angloameriškega sistema. Za ustanovitev družbe, mora dobiti le-ta soglasje od nekega državnega organa ali državne organizacije. To je subjektivni sistem.
3. **KOMBINIRANI SISTEM** - pri tem gre za kombinacijo zgoraj omenjenih sistemov (normativnega in koncesijskega sistema). Torej družba se ustanovi, če izpolnjuje pogoje za ustanovitev po pravnih normah v zakonu ter če dobi soglasje od državnega organa ali organizacije.

3.2.2 USTANOVITELJI DRUŽB

Naše družbe lahko ustanovijo domače ali tuje, fizične ali pravne osebe.

3.2.3 POGOJI ZA DRUŽBO

1. Najmanj dva družbenika, lahko tudi posamezniki
2. Pogoji glede kapitala:
  - * pri osebnih družbah ni posebnih pogojev
  - * pri kapitalskih družbah se zahteva minimalni ustanovitveni kapital
3. Procesne (postopkovne) zahteve:
  - * pogodba o ustanovitvi (d.n.o., k.d.)
  - * statut (d.d., k.d.d.)
  - * vpis subjekta v sodni register → pridobitev pravne sposobnosti

Na podlagi družbene pogodbe se ustanovi družbo.

Družba postane pravna oseba in lahko začne opravljati dejavnost ter uresničevati zastavljene cilje, ko je vpisana oz. registrirana v sodnem registru, to je pomemben pogoj. Registracija je tesno povezana z normativnim in koncesijskim sistemom pridobitve statusa pravne osebe.

3.2.4 ODGOVORNOST DRUŽB

Odgovornost je posledica neizpolnjevanja obveznosti. Obveznosti so:

- Zakonske
- Pogodbene

Neizpolnitev obveznosti ima za posledico odgovornost.

Vrste odgovornosti so:

- Kazenske
- Moralne
- Disciplinske
- Materialne

Odgovornost družb je lahko le premoženjsko-materialna.

Vsaka družba za svoje obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem.

Ko govorimo o odgovornosti drugih ločimo:

1. SOLIDARNO ODGOVORNOST

Pri tej odgovornosti lahko upnik izbere glavnega dolžnika ali kateregakoli drugega dolžnika – ima prosto izbiro. Navadno izbere tistega, od katerega najlažje terjati.

2. SUBSIDIARNA ODGOVORNOST

Pri tej odgovornosti pa mora upnik upoštevati vrstni red. Najprej zahteva od glavnega dolžnika in šele nato od subsidiarnih dolžnikov. Upnik mora pri tej odgovornosti uveljavljati vsa pravna sredstva do glavnega dolžnika in šele nato lahko gre k subsidiarnem dolžniku. To pomeni, da mora tožiti dolžnika. Na podlagi sodbe lahko zahteva izvršbo.

Solidarna in subsidirana odgovornost sta lahko:

- Omejeni – o tej govorimo, ko je omejena z določenimi sredstvi ali do določenih sredstev.
- Neomejeni – o tej govorimo, ko dolžnik odgovarja z vsem svojim premoženjem.

Tudi ko je družba že ustanovljena, družba in družbeniki odgovarjajo neomejeno solidarno.

V primeru statusnih sprememb vse obveznosti preidejo na pravnega naslednika. Pravni naslednik pa za te obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem.

4. STATUSNE ZNAČILNOSTI GOSPODARSKE DRUŽBE

Med statusnopravne značilnosti gospodarskih družb štejemo v pravni teoriji tiste sestavine, po katerih se gospodarske družbe ločijo od drugih pravnih subjektov in ki imajo za pravni položaj družbe poseben pomen.

Statusnopravne značilnosti gospodarskih družb so:

1. Opravljanje dejavnosti
2. Pravna osebnost in odgovornost za obveznosti
3. Firma in sedež
4. Zastopanje
5. Registracija v sodnem registru
6. Poslovna evidenca
7. Sodelovanje delavcev pri upravljanju
8. Poslovna skrivnost

4.1 DEJAVNOST

Dejavnost je zavestno usmerjeno delovanje podjetja (družbe) usmerjeno h glavnemu cilju ustvarjanju dobička. Omogoča podjetju, da uresniči cilje. Glavni cilj podjetja pa je dobiček. Družba lahko opravlja neomejeno število dejavnosti oz. samo tiste za katere je registrirana.

Dejavnost se razvršča v skladu s standardno klasifikacijo dejavnosti (oddelki, skupine in razredi).

Področja se označujejo s črkami (npr. A - kmetijstvo, gozdarstvo).

Oddelki se označujejo z dvomestno numerično šifro.

Skupine se označijo s trimestno numerično šifro.

Razred se označi s štirimestno numerično šifro.

Pri registraciji morajo družbe navesti področja, oddelke in skupine, razrede pa le če želijo.

Dejavnost delimo še na:

- * Gospodarske dejavnosti (v podjetjih, družbah)
- * Negospodarske dejavnosti (v zavodih)

Obrtno dejavnost lahko opravlja posameznik (s.p.) pa tudi družbe (npr. d.d.).

Za opravljanje dejavnosti je potrebno izpolniti **splošne in posebne pogoje**:

1. SPLOŠNI POGOJI:

- Obstajati mora ustrezen pravnoorganiziran način
- Dejavnost mora biti registrirana, kajti družbe lahko opravljajo le registrirane dejavnosti

ULTRA VIRES posli = posli preko meja

Pojem **ultra vires** pomeni, da gospodarski subjekt sme opravljati samo tisto dejavnost, ki je vpisana v register in za katero ima dovoljenje ali koncesijo.

ZGD ne predvideva sankcij.

2. POSEBNI POGOJI:

Gre za tehnične pogoje, vprašanje opremljenosti, velikosti, sanitarni pogoji, higieni pogoji, kadrovski pogoji.

Izpolnjevanje pogojev za opravljanje dejavnosti ugotavljajo **inšpekcijski organi**.

4.2 SEDEŽ

Sedež je geografska opredelitev družbe in označuje njeno pripadnost glede na kraj. Z določitvijo sedeža povemo, kje družba obstaja (mesto, stavba, naslov).

Sedež družbe je torej kraj, ki je kot sedež vpisan v sodni register. Družba kot sedež določi kraj, v katerem opravlja dejavnost ali tisti kraj, kjer pretežno vodi svoje posle. Družba seveda lahko spremeni sedež in ga prenese, bodisi v drug del istega kraja ali v drug kraj, lahko pa ga prenese tudi v tujino, vendar tedaj družba ni več družba slovenskega prava, temveč družba države, v katero je prenesla sedež. Spremembo je potrebno zabeležiti v sodnem registru.

Torej sedež določimo po kraju:

1. kjer družba opravlja neko dejavnost
2. kjer je poslovodstvo.

Sedež določimo v pogodbi oz. v statutu. Sedež je pomemben pri določanju sodne pristojnosti in glede uvrstitve med domače ali tuje družbe, glede obligacijskih razmerij in glede plačevanja davkov.

4.3 FIRMA

Izraz firma izhaja iz latinskega izraza »firmare« in pomeni »podpisati«, »potrditi«.

Izraz firma pomeni ime, s katerim podjetnik ali družbe podpisujejo in identificirajo svoje podjetje ali družbe. Torej firma je ima, pod katerim družba posluje.

Firma je znak individualizacije družbe, podjetja. Po firmi se družbe in podjetja med seboj prepoznavajo.

Večkrat firmo enačimo s podjetjem, kar je napačno!!!

Firma ne more iti v stečaj, v stečaj gre družba ali podjetje.

Vsebino in sestavine firme določa zakon. Firma ima poseben pomen. Po firmi potrošniki prepoznajo družbo. Firmo uvrščamo med industrijsko lastnino podjetja.

4.3.1 SESTAVINE FIRME

1. Obvezne sestavine so:

- Označba imena - Pri osebnih družbah je to kar ime družbenika, ob priimku pa lahko navedemo tudi »in drugi«. Primer: Novak in drugi. Pri kapitalskih družbah nismo vezani na priimek. Primer: Emona, Merkur
- Označba dejavnosti - napotuje na dejavnost družbe. Označuje s čim se družba ukvarja.
- Označba tipa družbe - Označuje vrsto in obseg odgovornosti.

Uporabljamo kratice:

- * Osebne družbe: d.n.o., k.d., t.d.
- * Kapitalske družbe: d.d., k.d.d., d.o.o.

2. Neobvezne sestavine so:

- Označba koncerna - označuje pripadnost neki skupni družbi
- Fantazijski dodatek - risba, slika, vinjete, zaščitni znak, določena oblika črk

Zakon določa, kaj firma lahko in česa firma ne sme vsebovati:

- ◇ Uporabljati je potrebno slovenski jezik. Firma mora biti navedena v slovenskem jeziku, lahko jo tudi prevedemo iz tujega v slovenski jezik, vendar se mora prevod uporabljati skupaj s slovenskim jezikom.
- ◇ Besede »Slovenija« se ne sme uporabljati v firmi, razen če to dovoli vlada RS. Se pravi, če da vlada RS soglasje za uporabo besede »Slovenija«.
- ◇ Pojmi »Državni«, »Republiški«, »Občinski« se lahko uporabljajo le v soglasju z vlado ali lokalno skupnostjo. Uporabljati se ne sme niti imen tujih držav ali mednarodnih organizacij.
- ◇ Uporabljati se ne sme imen osebnosti, izjemoma le, če se dobi dovoljenje osebe in dovoljenje ministra pristojnega za upravo. V firmi se ravno tako ne sme uporabljati oz. navajati imen, ki so v nasprotju z moralo, zakonom, ...

4.3.2 NAČELA FIRMSKEGA PRAVA

1. **Načelo stvarnosti** - zahteva, da mora biti iz besedila prepoznavna dejavnost, ki jo opravlja podjetje, načelo popolnosti pa to, da je moč iz besedila firme natančno spoznati dejavnost in fizično ali pravno osebo.
2. **Načelo enotnosti** - po tem načelu velja za eno podjetje le ena firma.
3. **Načelo obveznosti** - to načelo zahteva, da mora vsaka družba imeti firmo. Firmo mora uporabljati na vseh poslovnih listinah in na poslovnih prostorih.
4. **Načelo izključnosti** - je najpomembnejše načelo. Zapove, da se mora vsaka firma občutno razlikovati od že obstoječih, pri tem pa je razlikovalno merilo namenoma nizko postavljeno: razlika mora biti taka, da jo je brez težav sposoben opaziti vsak povprečen potrošnik.
5. **Načelo spremenljivosti** - če se elementi oz. sestavine v družbi spreminjajo sledi sprememba firme.
6. **Načelo trajnosti** - to načelo je bolj ekonomske kot pravne narave. Zapoveduje pa, da naj se firma ne spreminja ali menja.

4.3.3 VARSTVO FIRME

1. Javnopravno varstvo firme
2. Civilnopravno varstvo firme

1. **Javnopravno varstvo firme** - to varstvo zagotavlja država. Registrsko sodišče ob vsakem vpisu v sodni register ugotavlja, če je že vpisana katera od družb z enakim imenom, če je, vpis zavrnejo. Torej registrsko sodišče zavrne vpis firme, če se ne razlikuje od vpisanih firm v Sloveniji.
2. **Civilnopravno varstvo firme** - ima manjši pomen. Za varstvo poskrbijo družbe same. Prej ustanovljena družba, ki meni, da se firma druge družbe od njene prej registrirane firme ne razlikuje dovolj jasno, lahko s tožbo zahteva opustitev uporabe pozneje vpisane firme, njen izbris iz registra in odškodnino. Zastaralni rok je tri leta, tri leta od tega, ko je bila druga družba vpisana v register.

Firma je varovana tudi z drugimi predpisi, predvsem s tistimi o varstvu konkurence.

4.4 PRAVNA OSEBNOST IN ODGOVORNOST OZ. PRAVNA SPOSOBNOST

Z institucionalizacijo podjetja družba pridobi pravno osebnost. Iz potreb pravnega prometa se razvije pravna oseba.

Pravna oseba je pravnotehnični inštitut, ki omogoča družbi, da vstopa v pravna razmerja. Skozi njo pa se kažejo tudi družbenoekonomski odnosi. Na ta način pravo skozi pravno osebo regulira lastninske odnose.

Vsaka pravna oseba odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojih premoženjem. Družba kot pravna oseba je nosilec pravic in obveznosti v pravnem prometu.

Po kriteriju vključenosti družbenikov v odgovornosti za obveznosti družbe z njihovim osebnim premoženjem, se družbe delijo na osebne in kapitalske družbe.

Gospodarska družba je opredeljena kot pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Pridobitna dejavnost pa je tista dejavnost, ki se opravlja na trgu zaradi pridobivanja dobička. Pomembna pa je določba, povzeta iz mednarodnega trgovinskega prava, da se družbe, tako osebne kot kapitalske,

štejejo za gospodarske družbe tudi tedaj, če opravljajo dejavnost, ki ni pridobitna. Družbo lahko ustanovijo tako domače kot tuje fizične ali pravne osebe, omejitev je možna samo z zakonom.

Vse gospodarske družbe razen tihe družbe so pravne osebe. Pravna osebnost se pridobi z vpisom v sodni register.

V teoriji poznamo tri smeri o pravni osebi:

1. **TEORIJA FIKCIJE** – teoritiki vidijo, da je PO fikcija (izmislek, slepilo). Torej naj bi bila PO namišljena tvorba. PO ima take lastnosti kot FO, čeprav jih v bistvu nima.
2. **TEORIJA O REALNOSTI PRAVNIH OSEB** – ta teorija trdi, da družba ni neka fikcija, namreč da družba obstaja in ima svoje značilnosti, lastnosti in sposobnosti.
3. **NEGATIVNA TEORIJA** – gre v smer zanikanja PO. Ta teorija trdi, da PO ne more biti nek subjekt in da je lahko to le FO in da lahko le FO vstopajo v pravno razmerje. To je teorija o zanikanju pravne osebnosti.

Danes prevladuje teorija o realnosti PO. Ima hibo, ker enači podjetje s PO. Ločiti je potrebno organizacijo od PO. V tem smislu govorimo o pravnem substratu in PO.

Vsaka PO mora imeti *personalni in materialni substrat*.

PO je produkt prava. Pravo je tisto, ki pove katera organizacija bo PO. Pravo podeli pravno osebnost tistim organizacijam, ki imajo materialni in personalni substrat.

Materialni substrat = sredstva, premoženje

Personalni substrat = organi, delavci, zaposleni

PO je nadgradnja materialnega in personalnega substrata.

Materialni substrat PO se vključuje z odgovornostjo.

Personalni substrat vključujemo v PO tako, da zakon določi kdo zastopa PO. PO in organizacija sta močno povezani.

PO pridobijo pravno in poslovno sposobnost z vpisom v sodni register.

Pravna sposobnost je sposobnost biti nosilec pravic in obveznosti.

Poslovna sposobnost je sposobnost subjekta, da stopa v pravna razmerja ter sklepa pravne posle.

FO pridobi pravno sposobnost z rojstvom ter poslovno z 18. letom starosti, medtem ko PO pridobi obe sposobnosti z vpisom v sodni register.

Osebne družbe imajo v novejšem času enak status kot kapitalske družbe.

Na začetku je šlo za enotenje podjetja in pravne osebe.

PO ne more imeti vseh pravic in obveznosti kot FO. Pravna sposobnost PO je v tem primeru posebna. PO ima v današnjem času vedno več pravic. Včasih PO ni mogla biti družbenik, ni mogla ustanavljati podjetij, imeti delnic. Posebna pravna sposobnost se približuje splošni pravni sposobnosti FO.

1. **Fenomen razenotenja pravne osebnosti** – je odmik od pojmovanja podjetje =PO, kar je posledica razvoja podjetja. Tudi sestavni deli podjetja so lahko PO.

Markovičev zakon in podobno naš ZGD:

Posamezni deli podjetja niso PO. PO je le družba kot celota. Vedno nastopajo v imenu in za račun družbe (podjetja).

Razenotenje velja v primeru koncerna, ko so posamezni koncerni samostojna PO.

2. **Diferenciacija pravne osebnosti** – je posledica razenotenja. Pojavi se vprašanje ali so vse PO enako pravno in poslovno sposobne. Pravno sposobnost lahko omejimo. Znotraj istega sistema je lahko pravna sposobnost oseb različna. Zlasti v koncernu

mati družba omeji sposobnost posameznih družb. Vsaka družba lahko izvaja poslovno sposobnost v mejah s pravno sposobnostjo.

Sankcija za prekoračitev pravne sposobnosti je NIČNOST (neveljavnost).

3. **Spregled pravne osebnosti** – se vse bolj uveljavlja v praksi in teoriji. Klasično pravo je povsem ločilo družbo in družbenike. Pravo ščiti družbenike. Sodišča v angloameriškem sistemu storijo veliko spregledov pravne osebnosti. Spregled je možen takrat, ko nekdo zlorabi pravno osebo. Za obveznosti družbe odgovarjajo njeni družbeniki v naslednjih primerih:

- Če so družbo kot PO zlorabili za to, da bi dosegli cilj, ki je zanje kot posameznike prepovedan
- Če so PO zlorabili z oškodovanje svojih upnikov
- Če so v nasprotju z zakonom ravnali s premoženjem PO kot s svojim lastnim premoženjem
- Če so v svojo korist ali korist kake druge osebe zmanjšali premoženje družbe, in so vedeli ali bi morali vedeti, da ta ne bo sposobna poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

Torej vse družbe, razen tihe so PO. Družbe kot PO so lahko lastniki premičnin in nepremičnin, lahko pridobivajo pravice in prevzemajo obveznosti ter lahko tožijo in so tožene.

4.5 ZASTOPANJE

PO kot umetna tvorba pravnega reda ne more sama oblikovati svoje volje in dajati izjav, ki bi povzročile pravne posledice, temveč zanjo to opravljajo njeni organi in zastopniki, katerih izjave in dejanja zavezujejo oz. upravičujejo družbo neposredno. V zvezi z zastopanjem družbe zakon določa, da družbo zastopajo osebe, ki so po zakonu določene za zastopnike družbe, ali ki jih kot zastopnike določa akt o ustanovitvi.

»Zastopati« pomeni prevzeti pravice in obveznosti za naloge.

ZAKONITI ZASTOPNIK – je oseba, ki na podlagi pooblastila, ki mu ga da zakon zastopa družbo v pravnem prometu.

Nobena pravna oseba ne more funkcionirati brez zastopnika. Določa ga zakon.

Pri osebnih družbah družbo zastopajo družbeniki sami, lastniki. Družbeniki pa v pogodbi sami določajo kakšno bo zastopanje.

Zastopanje je lahko:

- **Individualno (posamično)** zastopanje – samo en zastopnik
- **Kolektivno (skupno)** zastopanje – več zastopnikov (3)

Če gre za skupno zastopanje, je pogodba veljavna le, če vsi trije zastopniki podpišejo pogodbo.

Če pa gre za posamično zastopanje, je pogodba veljavna, če jo podpiše en od treh zastopnikov.

Pri kapitalskih družbah so zastopniki družbe posamezni organi:

1. d.d. – zastopnik je uprava
2. d.o.o. – zastopnik je poslovodja

To je tudi razlika med osebnimi in kapitalskimi družbami.

STATUTARNI ZASTOPNIK – je oseba, ki na podlagi pooblastila, ki mu ga da akt podjetja zastopa družbo v pravnem prometu.

POBLAŠČENEC je oseba, ki zastopa družbo na podlagi pooblastila, ki mu ga da zakonski ali statutarni zastopnik. Pravica zastopanja izhaja iz pooblastila. Pooblastilo mora biti sklenjeno pisno. Velja pa tudi, da nihče ne more na neko drugo osebo prenesti več pooblastil kot jih ima sam.

Pooblastila so :

1. Splošna – pomeni, da nas pooblaščenec zastopa v vseh primerih
2. Posamična – pomeni, da nas pooblaščenec (odvetnik) zastopa v določenih primerih.

PROKURISTI – gre za posebno vrsto pooblastila. So osebe velikega zaupanja. Prokuristi imajo najširša pooblastila, ki jih ni mogoče omejiti. Lahko celo rečemo, da je prokurist »zastopnik prve lige«. Sklepa lahko vse posle, razen ene omejitve, in sicer, da ne more odtujiti nepremičnine (zemlje, stavbe). Prokura je splošno pooblastilo, glede obsega omejeno le v manjši meri. Prokuro se lahko podeli le enemu ali pa tudi več osebam, odvisno od množine poslov. Prokurist svojega pooblastila ne more prenesti na drugo osebo.

Prokura je lahko:

1. Skupna – vsi prokuristi skupaj zastopajo družbo, omogoča večjo varnost, vsi morajo podpisati pogodbo, da je veljavna
2. Posamično – vsak od prokuristov sam podpiše pogodbo, da je veljavna

Vse zastopnike, ki zastopajo družbo je potrebno vpisati v sodni register, prav tako tudi obseg odgovornosti.

ZASTOPNIKI IZ ZAPOSLOTITVE – so zastopniki, ki množično in vsak dan sklepajo posle z drugimi osebami. Ti zastopajo delodajalca že s tem, da jim je bilo tako delo dodeljeno (prodajalci, blagajniki, inkasanti, sprevodniki, ..).

POSLOVNI POBLAŠČENEC – je oseba pooblaščenca za sklepanje pogodb in opravljanje drugih poslov, običajnih pri opravljanju dejavnosti podjetja, ne sme pa brez posebnega pooblastila odtujevati nepremičnin, prevzemati meničnih ali poroštvenih zavez, najemati posojil ali se spuščati v spore.

TRGOVSKI POTNIK – ima še manj pooblastil od poslovnega pooblaščenca. Je oseba, upravičena le do poslov, povezanih s prodajo blaga.

5. ORGANIZACIJSKE OBLIKE OPRAVLJANJA GOSPODARSKÉ DEJAVNOSTI

Gospodarsko oz. podjetniško dejavnost je mogoče opravljati samo v eni izmed pravnih oblik, ki jih ponuja zakon.

5.1 SAMOSTOJNI PODJETNIK POSAMEZNIK

Med oblikami, ki so na voljo, je kot oblika opravljanja gospodarske dejavnosti samostojni podjetnik posameznik. Samostojni podjetnik posameznik je zelo podoben d.o.o. z enim samim članom.

1. POJEM

Samostojni podjetnik posameznik je fizična oseba, ki na trgu opravlja pridobitno dejavnost kot svojo izključno dejavnost. Torej samostojni podjetnik posameznik je pravna forma preko katere lahko posameznik kot fizična oseba opravlja pridobitno dejavnost.

Podjetnik sklepa pravne posle, je nosilec pravic in obveznosti in za obveznosti odgovarja z vsem svojim premoženjem.

Zakon razlikuje med malim, srednjim in velikim samostojnim podjetnikom posameznikom.

1. Mali samostojni podjetnik je tisti, ki izpolnjuje nižje določena merila glede velikosti oz. obsega poslovanja. Zanj so predvidene posebne določbe glede firme, prodaje podjetja in poslovne korespondence ter milejša vodenja poslovnih knjig, vpisa v register ter prenehanja poslovanja.
2. Srednji in veliki samostojni podjetnik je tisti, čigar obseg poslovanja dosega merila za redno ali veliko družbo.

Prevladujejo mali podjetniki.

Delitev je pomembna zaradi določanja nekaterih prednosti in ugodnosti za male podjetnike. Ta podjetja dajejo tudi večjo dinamiko gospodarskemu sistemu, so lažje prilagodljiva in se lažje preusmerjajo pa tudi postopki ustanovitve s.p. so enostavnejši.

2. REGISTRACIJA

★ **Mali samostojni podjetnik** lahko začne opravljati dejavnost na podlagi priglasitve pri pristojnem organu za javne prihodke. Priglasitev je pisna in vsebuje:

1. Označbo obrata in njegov sedež
2. Ime podjetnika in njegovo prebivališče
3. Dokazilo, da podjetnik izpolnjuje vse pogoje za opravljanje dejavnosti v skladu z zakonom

Podjetnik ima lahko podružnice, ki so krajevno ločene od sedeža obrata. Podružnice je treba priglasiti pristojnemu organu za javne prihodke.

Organ, pristojen za javne prihodke, vodi vpisnik podjetnikov. Vpisnik je javen.

Način in postopek priglasitve ter ureditev vpisnika predpiše minister, pristojen za malo gospodarstvo.

Davčna uprava mora podjetniku izdati odločbo za začetek delovanja dejavnosti.

★ Če pa se organizira kot **srednji ali velik samostojni podjetnik** pa mora biti registriran pri sodišču enako kot gospodarske družbe, torej izpolnjevati mora vse pogoje, ki se zahtevajo za družbe.

3. POSLOVNE KNJIGE IN LETNO POROČILO

Samostojni podjetnik posameznik vodi poslovne knjige in sestavi letno poročilo v skladu z navodili, ki jih izda pristojni minister (vodi **enostavno knjigovodstvo**), medtem ko veliki samostojni podjetnik vodi poslovne knjige in sestavi letno poročilo enako kot gospodarska družba (**dvostavno knjigovodstvo**).

4. PRAVNA OSEBNOST

Samostojni podjetnik posameznik ni pravna oseba. Vse posle opravlja v svojem imenu in na svoj račun, to pa pomeni, da deluje tako, kot da bi posle sklepal zase.

5. STATUSNE LASTNOSTI S.P.:

1. Dejavnost
2. Firma → označba dejavnosti, morebitne dodatne sestavine, ime in priimek podjetnika ter skrajšana označba samostojnega podjetnika s.p.
3. Sedež
4. Podružnica
5. Prokura
6. Poslovna skrivnost

6. FIRMA

Firma samostojnega podjetnika posameznika vsebuje:

1. Označba dejavnosti
2. Morebitne dodatne dejavnosti
3. Ime in priimek podjetnika
4. Označbo s.p.

7. SEDEŽ

Tega določi podjetnik posameznik sam in sedež je lahko njegov domači naslov ali naslov, na katerem opravlja dejavnost ali naslov, na katerem vodi posle, če posle vodi drugje, kot opravlja dejavnost.

8. DEJAVNOST

Lahko opravlja vse gospodarske dejavnosti, razen tistih, ki jih posebni predpisi dovoljujejo le družbam. Opravlja lahko eno ali več dejavnosti, lahko pa jih začne opravljati šele po prigrasitvi oz. vpisu v sodni register in po pridobitvi dovoljenja inšpektorjev.

9. PRENEHANJE POSLOVANJA IN SMRT PODJETNIKA

★ Prenehanje poslovanja:

Podjetnik prigrasi prenehanje organu, pristojnemu za javne prihodke. Podjetnik mora, vsaj tri mesece prek prigrasitvijo prenehanja poslovanja, na primeren način (s pismi upnikom, v sredstvih javnega obveščanja, v poslovnih prostorih) objaviti, da bo prenehal poslovati ter ob tem navesti tudi dan prenehanja poslovanja.

Enaka dolžnost smiselno velja tudi za podjetnika, ki namerava podjetje prodati ali ga vložiti v družbo.

★ Smrt podjetnika:

Če podjetnik umre s tem preneha gospodarski subjekt. Podjetnikov dedič lahko nadaljuje zapustnikovo podjetje, še naprej lahko uporablja ime in priimek zapustnika.

Če pa je dedičev več, se morajo dediči dogovoriti kdo izmed njih bo podjetje vodil oz. prevzel funkcijo s.p., ker drugače ni več s.p., če je več družbenikov.

5.2 GOSPODARSKÉ DRUŽBE

5.2.1 UVODNI POJMI

1. TERMINOLOGIJA

Gospodarska družba je pravna oseba, ki na trgu samostojno opravlja pridobitno dejavnost kot svojo edino dejavnost.

Zakon uporablja izraz gospodarska družba, čeprav v tujih zakonih za iste oblike uporabljajo izraz trgovinska družba.

Z uporabo skupnostnega pojma »gospodarska družba« pokažemo, da oblike družb delujejo v vseh dejavnostih, ne le v trgovinski.

Gospodarska družba primarno opravlja pridobitno dejavnost, lahko pa tudi nepridobitno, če ji to dovoljuje zakon.

2. OSEBNE IN KAPITALSKE DRUŽBE

Družbe delimo v dve veliki skupini, in sicer v osebne in kapitalske družbe.

1. Za osebne družbe je značilna tesnejša povezanost družbenikov. Med osebne družbe uvrščamo: d.n.o., k.d., t.d.
2. Kapitalske družbe opredeljuje manjša osebna povezanost družbenikov in večji pomen kapitala, ki je v njih združen. Sem uvrščamo: d.o.o., d.d., k.d.d.

3. RAZLIKE MED OSEBNIMI IN KAPITALSKIMI DRUŽBAMI

V osebne družbe združene fizične osebe postavijo v ospredje osebno zaupanje in osebno sodelovanje. Družbeniki so navzven odgovorni osebno.

Pri združevanju v kapitalsko družbo pa osebno zaupanje in osebno sodelovanje nista bistvena, pa tudi družbeniki navzven niso osebno odgovorni. Neposredni pravni in ekonomski nosilec podjetja in odgovornosti je namreč kot pravna oseba priznani in organizirani kapital sam.

4. DRUGI SUBJEKTI, KI JIH POZNA ZAKON

Med subjekte, ki so urejeni po zakonu, štejemo tudi gospodarsko interesno združenje (GIZ), ki ni družba v klasičnem pomenu besede, pač pa subjekt, katerega cilj je olajševati in pospeševati pridobitno dejavnost članov in povečevati rezultate dejavnosti. Združenje ni namenjeno ustvarjanju lastnega dobička. Omeniti velja še samostojnega podjetnika posameznika.

5. PRAVNA SUBJEKTIVITETA DRUŽB

Vsi naštetih subjekti razen tihe družbe so pravne osebe. Zato so družbe kot pravne osebe lahko lastnice nepremičnin, premičnin, lahko prevzemajo obveznosti, imajo pravice, so tožene ali tožijo.

6. ODGOVORNOST ZA OBVEZNOST

Družbe odgovarjajo za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem in prav tako podjetnik posameznik.

Enako kot podjetnik odgovarja za poslovanje **t.d.** tudi njen nosilec.

V **d.n.o.** za obveznosti družbe poleg družbe same odgovarjajo tudi družbeniki s svojim premoženjem, za obveznosti **k.d.** pa z vsem svojim premoženjem odgovarja le komplementar.

Pri **kapitalskih družbah** je odgovornost omejena: za obveznosti družbe odgovarja le družba, družbeniki pa ne.

5.2.2. OSEBNE DRUŽBE

5.2.2.1 DRUŽBA Z NEOMEJENO ODGOVORNOSTJO = D.N.O.

1. pojem

D.n.o. je družba dveh ali več oseb, ki odgovarjajo za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem. Družbo se ustanovi s civilno pravno družbeno pogodbo, če ni v zakonu drugače določeno. To je ustanovitvena pogodba. Torej družbo se ustanovi s pogodbo med družbeniki, z ustanovitvenim aktom – pogodba o ustanovitvi d.n.o. V tej pogodbi opredelijo pravice in obveznosti, firmo, sedež, dejavnost, zastopanje, pravice glede dobička,...

Družba in družbeniki so ločeni. Družba je samostojen subjekt.

Družba opravlja svojo dejavnost pod skupno firmo.

Ta družba je najstarejša oblika in najnižja stopnja združevanja podjetniškega kapitala. Je prva oblika osebne družbe, ki nastane kot posledica dedovanja.

2. prijava za vpis v register

Vsebovati mora tudi ime, poklic in prebivališče oz. firmo in sedež vsakega družbenika, firmo in sedež družbe, dejavnost družbe, višino in vrsto vložkov, če so dogovorjeni ter druga vprašanja v zvezi z notranjimi pravnimi razmerji med družbeniki. Prijavo morajo vložiti vsi družbeniki. Družba mora biti vpisana v sodni register, to je pogoj za ustanovitev družbe in za pridobitev statusa pravne osebnosti. Vpis je konstitutivnega značaja.

3. pravna razmerja med družbeniki

Se uredijo z družbeno pogodbo. Družbeniki v okviru pogodbene svobode prosto urejajo medsebojna pravna razmerja. Zakonska določila se uporabljajo subsidiarno, kolikor družbena pogodba ne ureja razmerij med družbeniki.

Gre za razmerja med družbeniki, ki v skladu z naravo družbene pogodbe temeljijo na načelih:

1. Enakega obravnavanja družbenikov – družbeniki morajo vplačati enake vložke, če ni drugače dogovorjeno, posle družbe so upravičeni in dolžni voditi vsi družbeniki in med seboj so enaki, za imenovanje prokurista je potrebna privolitev vseh družbenikov.
2. Dolžnosti skrbnega ravnanja – posledica je odškodninska odgovornost. Vsak prihodek morajo takoj vplačati v blagajno, drugače se družbeniku zaračunajo obresti.
3. Prepovedi konkurence – prepoved se nanaša na konkurenco med družbeniki in družbo. Družbeniki d.n.o. ne smejo sodelovati v drugih d.n.o., prav tako ne kot delavci ali prokuristi v katerikoli drugi družbi, ali pa kot podjetnik posameznik, opravljati dejavnost, ki bi bila konkurenčna družbi. Sankcije za kršitev konkurenčne prepovedi so: plačilo škode, prevzem poslov s strani družbe, prenos koristi iz poslov na družbo, odstop pravice do odškodnine družbi, odpoved družbene pogodbe.
4. Skupnega vodenja poslov – vsi družbeniki imajo pravico in dolžnost vodenja poslov družbe, lahko pa se ji tudi odrečejo ali če je to predvideno v družbeni pogodbi jo prenese na drugo osebo, lahko pa se družbeniku iz utemeljenega razloga pravico vodenja poslov tudi odvzame.
5. Medsebojnega nadzora – to načelo se uresničuje v pravici do obveščanja o poslovanju družbe in pravici vpogleda v družbene knjige, listine in dokumentacijo. Nadzorna pravica je osebna in je ni mogoče prenesti na tretjo osebo.
6. Sorazmerne razdelitve dobička in izgube – Dobiček se deli na dva dela:
  1. Vsak družbenik je upravičen do 5 % vrednosti glede na nominalno vrednost kapitalskega vložka, če je dobička manj se deleži sorazmerno znižajo → ta dobiček se pripiše k osnovnemu vložku družbenika. Vsak družbenik pa ima pravico, da si med letom izplača 5 % znesek glede na nominalno vrednost

njegovega deleža. Tisti, ki si tega zneska ne izplača, je v prihodnjem letu deležen več dobička.

2. Drugi del pa se deli na enake dele. Ta del si lahko družbeniki izplača med letom takrat, ko je denar na razpolago in s tem izplačilom ne povzroča težav družbi.

Postopek zniževanja deleža je popolnoma enak zviševanju.

7. Razpolaganja z deležem – zakon daje pravico vsakemu družbeniku, da v tekočem letu razpolaga s 5 % v preteklem letu ugotovljenega kapitalskega deleža.

4. značilne poteze d.n.o.

Družbo sestavljata najmanj dva ali več družbenikov. Nastane s podpisom ustanovitvene pogodbe. Formalno nastane ta družba z vpisom v sodni register. Za ustanovitev d.n.o. velja normativni sistem ustanavljanja družb. Neomejena odgovornost za obveznosti družbe pomeni, da lahko upniki posežejo na premoženje družbe, če to premoženje ne zadostuje, pa tudi na zasebno premoženje družbenikov. Solidarna odgovornost pomeni, da je upnikom odgovoren vsak družbenik, ki ga izbere upnik in sicer za celoten znesek obveznosti. Vsi družbeniki imajo pravico in obveznost opravljati posle družbe. Seveda lahko zaradi racionalnosti za opravljanje teh poslov koga pooblastijo. Ustanovitvene vloge prispevajo družbeniki v denarju ali stvareh ali v pravicah (vse je potrebno ovrednotiti oz. oceniti). Za to družbo zakon ne določa najmanjšega ustanovitvenega kapitala.

Družba je precej zaprte narave, to pa se kaže predvsem pri prodaji deleža. Če družbenik prodaja svoj delež tretji osebi, potrebuje soglasje vseh drugih družbenikov, še prej pa mora delež ponuditi preostalim družbenikom.

Firma družbe vsebuje ime vsaj enega družbenika z navedbo, da je družbenikov več, ter označbo »d.n.o.«.

D.n.o. spoznamo, če je njena firma podobna firmi: Kotlarstvo Kotel, Jože Novak in sinovi, d.n.o., Kotlarska 3, Kotlje.

5. prednosti

Predvsem imajo vsi družbeniki možnost popolnega nadzorovanja dogajanj v družbi, lahko se dogovorijo o delitvi dela. V taki družbi so možnosti financiranja večje kot pri podjetju posamezniku.

6. slaba stran

Družbeniki so na družbo zelo vezani, to pomeni, da je možnost njihovega delovanja zunaj nje lahko omejena. Družbeniki neomejeno in solidarno odgovarjajo za obveznosti družbe, to pa pomeni tveganje za njihovo zasebno premoženje.

Družbeniki, ki kasneje vstopijo v d.n.o. odgovarjajo tudi za obveznosti družbe iz preteklega obdobja.

7. pravna razmerja družbenikov do tretjih oseb

Za zastopanje družbe je upravičen vsak družbenik, če ni z družbeno pogodbo izzet od zastopanja. Pravica zastopanja je družbeniku lahko odvzeta ali omejena.

8. prenehanje družbe in izločitev družbenikov

D.n.o. preneha:

- S potekom časa za katerega je bila ustanovljena
- S sklepom družbenikov
- S stečajem
- S smrtjo oz. prenehanjem družbenika, če družbena pogodba ne določa drugače – dedič umrlega družbenika obvesti o smrti druge družbenike in skupaj z ostalimi družbeniki vodi posle naprej, lahko pa zahteva, da se mu prizna status komanditista, če se s tem strinjajo ostali družbeniki.

1. Z odpovedjo – na koncu poslovnega leta družbenik pisno sporoči vsaj 6 mesecev pred odpovednim dnevom
2. Na podlagi sodne odločbe – če obstaja utemeljen razlog, lahko družbenik zahteva da družba preneha
3. Če ostane le še en družbenik
4. V drugih primerih skladno z zakonom.

9. likvidacijski postopek

V tem postopku se opravi dejansko in dokončno prenehanje družbe ter razdružitvev. To je redni postopek razdruževanja v vseh primerih, razen kadar družba preneha zaradi stečaja. Namreč likvidacija in stečaj sta dva postopka prenehanja pravnih oseb, pri čemer sta oba postopka urejena z zakonom.

Cilj likvidacijskega postopka je izločitev PO iz pravnega prometa in razdelitev premoženja med družbenike.

Terjatve do družbenikov zastarajo v 5. letih od prenehanja družbe.

10. organi d.n.o.

Organi pri d.n.o. so družbeniki, nosilec podjetništva pa je družba.

5.2.2.2 KOMANDITNA DRUŽBA = K.D.

1. pojem

Komanditna družba je družba dveh ali več oseb, v kateri najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem (komplementar), najmanj en družbenik pa za obveznosti družbe ne odgovarja (komanditist).

Torej komplementar odgovarja za obveznosti družbe z vsem svojim premoženjem, medtem ko komanditist le tvega svoj vložek v družbo, vložek, ki se ob uspešnem poslovanju družbe oplodi, ob neuspešnem pa je seveda izgubljen oz. namenjen poplačilu dolgov.

2. mesto komanditne družbe v sistemu

K.d. je torej logičen prehod med osebnimi in kapitalskimi družbami: o tem pričata prav osebno odgovorni komplementar in neodgovorni komanditist, ob družbenika iste družbe.

Ta družba je nastala zaradi potrebe in želje po vključevanju v gospodarsko življenje tistih oseb, katerim poslovno življenje ni poglavitni poklic. Taki osebi – komanditistu – omogoča, da vanjo svoj kapital samo vloži, drugače pa v njej ne sodeluje. Tudi za obveznosti družbe ne odgovarja neomejeno.

3. sodelovanje in nadzorstvo

Komplementar ima pravico in dolžnost osebno sodelovati. Komanditist ima le določene pravice nadzorovanja. Za to družbo zakon ne določa najmanjšega ustanovitvenega kapitala.

4. firma

Firma družbe vsebuje priimek vsaj enega komplementarja ter označbo »k.d.«. Imen komanditistov ne sme biti v firmi.

K.d. prepoznamo, če je njena firma podobna tej: Posrednik, trgovina s klini in plezalno opremo na drobno in debelo, Vesna Miklavčič, k.d., Frankovo naselje 41, Škofja Loka.

5. prednosti in slabosti

Komplementarjeva prednost je to, da si na račun komanditistove vloge povečuje svoj lastni kapital, poslovodstva pa mu s komanditistom ni treba deliti. Komanditist bo videl motiv v

tem, da je sicer udeležen, vendar ne odgovarja z zasebnim premoženjem, poleg tega pa mu ni treba sodelovati pri poslovanju.

Zato ta družba omogoča združitev strokovno usposobljenih podjetnikov, ki so v družbi komplementarji s finančno močnimi družbeniki, ki jim pripade vloga komanditistov in želijo le udeležbo z omejenim jamstvom, iz različnih vzrokov pa ne želijo ali ne smejo sodelovati pri poslovodskih opravilih. Nimajo dovolj strokovnega znanja ali pa so udeleženi v drugih osebnih družbah.

Med pomanjkljivostmi pa je to, da je komplementar zelo vezan na družbo, za obveznosti družbe pa odgovarja neomejeno, osebno in solidarno. Komanditista bo morda ustavilo to, da poslovanje družbe, v katero je vložil kapital, nadzoruje le omejeno.

6. pravice komanditista

Ni upravičen voditi poslov in ne sme nasprotovati poslovanju komplementarja.

Ima pravico nadzora in pravico zahtevati prepis letnega poročila ter zaradi preverjanja njegove pravilnosti, vpogledati v poslovne knjige in knjigovodske listine. To lahko stori tudi sodišče na predlog komanditista, če obstaja utemeljen razlog.

Komanditist ni upravičen zastopati družbe, lahko pa se mu podeli prokuro ali posebno pooblastilo.

Če komanditist ni v celoti vplačal svojega vložka, potem odgovarja za obveznosti družbe, torej odgovarja z še neplačanim deležem.

7. prenehanje k.d.

K.d. lahko preneha iz enakih razlogov kot d.n.o. Razlika je v tem, da družba ne preneha zaradi smrti komanditista.

Tudi postopke likvidacije se izvede enako kot pri d.n.o.

5.2.2.3 DVOJNA DRUŽBA

Dvojna družba je po zakonski opredelitvi k.d., v kateri je edini komplementar družba in v kateri ni osebno odgovornih družbenikov, oz. so vsi komplementarji kapitalske družbe.

Dvojna družba je praktična rešitev potrebe, da se v okviru osebnih družb oblikuje medsebojna povezava kapitalskih in osebnih družb.

Ta družba je lahko ustanovljena za določen ali nedoločen čas.

Dvojna družba je v bistvu osebna družba, v kateri je komplementar pravna oseba v obliki kapitalske družbe. V praksi se najbolj pogosto ustanovljajo dvojne družbe tako, da v vlogi komplementarja nastopa d.o.o., ki sklene pogodbo o ustanovitvi k.d. s komanditistom, ki je tudi družbenik d.o.o.

Razlogi za ustanavljanje so v davčni sferi, saj so osebne družbe manj obremenjene z davki.

Dvojna družba se torej imenuje zato, ker je sama družba v kateri se pojavlja še ena družba kot komplementar (d.o.o., d.d.).

D.d., d.o.o in k.d.d. se po zakonu ne smejo preoblikovati v dvojno družbo.

Dvojna družba ne sme biti komplementar v k.d.

5.2.2.4 TIHA DRUŽBA = T.D.

1. pojem

Z gospodarskega stališča je tiha družba oblika osebnih družb. Tiha družba nastane s pogodbo, na podlagi katere tihi družbenik s premoženjskim vložkom v podjetje drugega pridobi pravico do udeležbe pri dobičku.

Ta družba se ne vpisuje v sodni register.

Nosilec t.d. ima lahko enega ali več tihih družbenikov. Nosilec t.d. ima vsa upravljalna upravičenja, zlasti pa vodi in zastopa družbo samostojno.

2.značaj tihe družbe

Narava t.d. ni povsem jasna.

Opazujemo jo lahko z dveh gledišč:

- Pri opazovanju z gospodarskega vidika je t.d. ena izmed oblik osebnih družb, v katerih družbeniki odgovarjajo tudi s svojim osebnim premoženjem, če premoženje družbe ne zadostuje za poplačilo upnikov.
- Po drugi strani, če nalašč spregledamo njeno gospodarsko vlogo in t.d. obdelamo z bolj pravnega vidika, se pokaže, da družbeno razmerje obstaja le navznoter, torej med osebami, ki so se dogovorile za ustanovitev t.d. Navzven se t.d. ne kaže.

3. bistvo tihe družbe

T.d. kot taka ne nastopa navzven, povedano poenostavljeno, gre za dogovor o t.d. znotraj že obstoječe gospodarske družbe. Nastane s pogodbo, ki jo skleneta tihi družbenik in nosilec t.d. Prvi, tihi družbenik, vloži v podjetje drugega, nosilca tihe družbe, premoženjski vložek. Tako tihi družbenik pridobiva pravico do udeležbe pri dobičku.

Zato lahko rečemo, da se t.d. po eni strani približa k.d., ki je **prava gospodarska družba**.

Po drugi strani pa je t.d. podobna **posojilu proti udeležbi pri dobičku**.

T.d. ima s k.d. iste zgodovinske korenine, vendar se je njuna siceršnja sorodnost razcepila zato, ker t.d. navzven nikoli ni razvidna in ker tihi družbenik nikoli ne odgovarja za obveznosti skupnega podjetja.

Tihi družbenik tvega le tista prva sredstva, ki jih tihi družbi nameni in vplača. Nalašč sta uporabljeni besedi »nameniti« in »vplačati«, saj hočemo tudi na ta način pokazati, da sredstva tihega družbenika lahko razumemo dvoplastno: kot posojilo ali kot vložek.

Ker tiha družba navzven ni razvidna, je kot nalašč za skrite in diskretne naložbe. Ponavadi jo uporabijo prav zaradi teh lastnosti.

4. pravice tihega družbenika

Ima pravico od nosilca t.d. zahtevati prepis letnega poročila in vpogled v poslovne knjige in knjigovodske listine, ravno tako lahko to zahteva preko sodišča.

Ime tihega družbenika ne sme biti v firmi nosilca t.d.

5. prenehanje tihe družbe

- S potekom časa, za katerega je bila ustanovljena
- S sporazumom med nosilce in tihim družbenikom
- Z opustitvijo dejavnosti nosilca tihe družbe
- S smrtjo oz. prenehanjem nosilca tihe družbe, razen če pogodba določa kaj drugega
- Z odpovedjo tihega družbenika
- Na podlagi sodne odločbe.

5.2.3 KAPITALSKE DRUŽBE

5.2.3.1 DELNIŠKA DRUŽBA = D.D.

5.2.3.1.1. pomen

Delniška družba je najbolj čista in razvita oblika družb. Osebnosti delničarjev so potisnjeni v ozadje in družba je posebljeni kapital sam. Za obveznosti je odgovorna le ona sama z vsem svojim premoženjem. Je orodje za zbiranje velikih sredstev. Velika sredstva je mogoče ustvariti z zbiranjem pri velikem številu oseb in prav to delniška družba omogoča: delnice lahko vpiše veliko število posameznikov.

5.2.3.1.2. pojem

Delniška družba je družba, ki ima osnovni kapital razdeljen na delnice, delničarji kot družbeniki pa nasproti tretjim osebam ne odgovarjajo za obveznosti družbe.

5.2.3.1.3. ustanovitelji d.d.

D.d. lahko ustanovi najmanj 5 fizičnih oz. pravnih oseb (ustanovitelji), ki sprejmejo statut d.d.

Za ustanovitev d.d. ustanovitelji potrebujejo minimalni znesek osnovnega kapitala v vrednosti 3,000.000 SIT.

Statut, ki mora biti izdelan v obliki notarskega zapisa, mora določati:

- Ime in prebivališče oz. firmo in sedež vsakega ustanovitelja
- Firmo in sedež družbe
- Dejavnost družbe
- Znesek osnovnega kapitala, nominalno vrednost delnic, št. delnic vsake nominalne vrednosti, v primeru več razredov delnic tudi razred delnic ter št. delnic, ki se izdajo v posameznem razredu
- Ali se delnice glasijo na prinosnika ali na ime
- Št. članov uprave in nadzornega sveta, če ga družba ima, ali akt, v katerem se to število določi
- Obliko in način objav, pomembnih za družbo oz. delničarje
- Čas trajanja družbe
- Način prenehanja družbe.

Poleg zgoraj navedenih določb lahko statut vsebuje tudi druge določbe, pomembne za družbo, razen tistih, ki so s tem zakonom izrecno prepovedane.

Ko ustanovitelji izdajo statut d.d., izdajo tudi sklep o izdaji delnic, ki podrobno uredi vsa vprašanja v zvezi z delnicami.

Ustanovitev d.d. je možna na dva načina, in sicer ločimo:

1. SOČASNO ali SIMULTANO USTANOVITEV
2. POSTOPNO ali SUKCESIVNO USTANOVITEV

1. sočasna ali simultana ustanovitev d.d.

a) POJEM

D.d. se lahko ustanovi tako, da vsi ustanovitelji sprejmejo in podpišejo statut ter sami prevzamejo vse delnice.

b) USTANOVITEV DRUŽBE

Družba je ustanovljena, ko ustanovitelji prevzamejo vse delnice.

c) VPLAČILO DELNIC

Delnice se ob izdaji ne smejo prodajati pod svojo nominalno vrednostjo.

Delnice se lahko vplačajo v denarju ali s stvarnimi vložki.

Vsaj 1/3 osnovnega kapitala morajo tvoriti delnice, ki se vplačajo v denarju.

Denarno plačilo je samo tisto plačilo, ki je bilo opravljeno z zakonitimi plačilnimi sredstvi na račun družbe, ki se ustanavlja, pri banki. Pri stvarnih vložkih ter stvarnem prevzemu in denarnih vplačilih mora biti družbi omogočeno trajno in prosto razpolaganje z njimi od trenutka vpisa družbe v register. Na vsako delnico, ki se vplača v denarju, mora biti pred vpisom d.d. v register vplačano najmanj 25 % njene nominalne vrednosti. Za delnice, ki so bile deloma krite s stvarnimi vložki, mora biti pred vpisom družbe v register v denarju vplačan tisti del, ki ni krit s plačilom s stvarnim vložkom.

Če se delnice prodajajo nad nominalno vrednostjo, mora biti ves presežek vplačan pred vpisom družbe v register.

d) IMENOVANJE ORGANOV

Ustanovitelji imenujejo prvi nadzorni svet družbe in finančnega revizorja za prvo polno ali delno poslovno leto.

Člani nadzornega sveta so imenovani le do prve skupščine.

Nadzorni svet imenuje člane prve uprave.

e) USTANOVITVENO POROČILO

Ustanovitelji morajo sestaviti pisno poročilo o poteku ustanovitve družbe (ustanovitveno poročilo).

V tem poročilu morajo biti prikazane bistvene okoliščine, od katerih je bilo odvisno plačilo za stvarne vložke ali stvarni prevzem.

Pri tem se navedejo zlasti:

1. Pravni posli s katerimi je družba pridobila stvarne vložke
2. Če je v družbo vloženo podjetje, njegov dobiček zadnjih dveh let
3. Nabavni in proizvodni stroški v zadnjih dveh letih

V tem poročilu se navede tudi:

1. Ali in v kakšnem obsegu so bile ob ustanovitvi prevzete delnice za račun člana uprave ali nadzornega sveta
2. Ali in na kakšen način si je član uprave ali nadzornega sveta pridobil posebno ugodnost oz. plačilo za pripravo ustanovitve.

f) USTANOVITVENA REVIZIJA

Člani uprave in nadzornega sveta morajo preveriti potek ustanovitve družbe.

Poleg tega mora pregledati ustanovitev eden ali več ustanovitvenih revizorjev:

1. Če je član uprave ali nadzornega sveta sam prevzel delnice
2. Če so bile ob ustanovitvi prevzete delnice za račun člana uprave ali nadzornega sveta
3. Če si je član uprave ali nadzornega sveta pridobil posebno ugodnost ali plačilo za pripravo ustanovitve
4. Če se ustanovitev izvede s stvarnimi vložki.

Ustanovitvene revizorje imenuje sodišče.

Ko revizorji dajo pozitivno izjavo za družbo, se le ta lahko vpiše v sodni register.

Družbo prijavijo za vpis v register člani uprave ali nadzornega sveta.

2. postopna ali sukcesivna ustanovitev d.d.

a) POJEM

Družbo se lahko ustanovi tudi tako, da se delnice vpisujejo na podlagi oglasa z vabilom k javnemu vpisu delnic (prospekt), če zakon ne določa drugače.

Ustanovitelji sprejmejo statut, objavijo prospekt, ki mora biti sestavljen v skladu s posebnimi predpisi, in prevzamejo del delnic.

Prospekt mora vsebovati:

1. Število, vrsto in razred delnic
2. Kraj, kjer se delnice vpisujejo
3. Začetek in konec vpisovanja delnic
4. Dan, na katerega preneha vpisnikova obveznost
5. Koliko je treba plačati za vpisane delnice
6. Točne podatke o stvarnih vložkih
7. Način sklica ustanovitvene skupščine
8. Najvišji znesek ustanovitvenih stroškov, ki gredo v breme družbe
9. Ime, poklic in prebivališče oz. firmo in sedež ustanoviteljev družbe

b) VPIS IN VPLAČILO DELNIC

Vpisovanje delnic in denarna vplačila zanje se opravljajo samo pri bankah in pri bankah mora biti vpisnikom na vpogled: statut, poročilo ustanoviteljev in revizorjev ter prospekt.

c) VPISNICA

Vsak vpisnik mora podpisati tri izvode izjave o vpisu delnic (vpisnica), enega zase, druga dva za družbo. Če vpis delnic opravlja pooblaščenec, je treba vpisnicam, ki ostanejo družbi, priložiti pooblastilo.

Vpisnica mora vsebovati:

1. Število, razred vpisanih delnic, njihovo nominalno vrednost in ceno, po kateri se vpisujejo
2. Izjavo vpisnika, da bo delnice vplačal pod pogoji, ki so določeni v prospektu
3. Denarni znesek, ki ga vplača vpisnik pri vpisu delnic
4. Vpisnikovo izjavo, da pozna statut, prospekt in poročilo ustanoviteljev in revizorjev ter da soglaša s statutom in ustanovitvijo družbe
5. Vpisnikov oz. pooblaščenčev podpis z označbo prebivališča oz. firme in sedež in podpis pooblaščenca banke, pri kateri so bili opravljeni vpisi in vplačila ter njeno pisno potrdilo o prejetem vplačilu

Vpisnica, ki ne vsebuje predpisanih podatkov ali ki je v nasprotju s tem zakonom omejuje vpisnikov obveznost in je nična.

d) NEUSPEL VPIS

Rok za vpisovanje in vplačilo delnic ne sme biti daljši od treh mesecev, od dne, določenega za začetek vpisovanja.

Če vse ponujene delnice v tem roku niso vpisane in pravilno vplačane, lahko ustanovitelji v 15 dneh po preteku tega roka nevpisane in nevplačane delnice sami prevzamejo ali vpišejo.

Če se ponujene delnice niti na ta način iz prejšnjega odstavka ne prevzamejo ali vpišejo, se šteje, da ustanovitev ni uspela, ustanovitelji pa morajo v nadaljnjih 15 dneh z novim oglasom pozvati vpisnike, naj dvignejo vplačane zneske.

Osebe, ki so dale stvarne vložke ali so prevzele delnice brez vpisa na podlagi prospekta, je treba posebej opozoriti, naj prevzamejo, kar so vplačale ali vložile v družbo, katere ustanovitev ni uspela.

e) SKLIC USTANOVNE SKUPŠČINE

Ustanovna skupščina se mora opraviti najpozneje v dveh mesecih po preteku s prospektom določenega roka za vpisovanje delnic. Ustanovitelji jo morajo sklicati z oglasom, ki se mora objaviti na enak način kot prospekt in to tako, da preteče med dnevom zadnje objave prospekta in ustanovno skupščino najmanj 15 dni.

Če se ustanovna skupščina ne opravi pravočasno, se šteje, da ustanovitev ni uspela.

Ustanovna skupščina se mora opraviti na sedežu družbe, če ni bil v prospektu določen drug kraj.

Na ustanovni skupščini mora biti zastopana večina vseh delnic.

Ustanovno skupščino odpre notar, ki ga morajo povabiti ustanovitelji. Notar mora sestaviti seznam navzočih vpisnikov in prevzemnikov delnic oz. njihovih zastopnikov.

Po otvoritvi izvoli skupščina predsednika in dva preštevalca glasov. Nato se preberejo poročila ustanoviteljev in revizorjev, priloge k tem poročilom pa samo na zahtevo delničarjev.

Skupščinski zapisnik vodi notar, podpisati pa ga morajo poleg njega še predsednik skupščine, oba preštevalca glasov in ustanovitelji družbe.

Na ustanovni skupščini daje vsaka delnica en glas.

Na ustanovni skupščini se sklepa z večino, na skupščini zastopanih delnic, ki niso izvzete iz glasovanja.

Skupščina obravnava tudi revizijsko poročilo.

Nato se vpiše v sodni register.

5.2.3.1.4. organi delniške družbe

Za razliko od osebnih družb je za d.d. značilno, da družbeniki uresničujejo svoje pravice v upravi (kot poslovodstvu), nadzornem svetu (kot kontrolnem organu) in skupščini delničarjev, torej to so običajni trije stalni organi d.d. Pristojnosti teh organov so podobne kot pri d.o.o.

Ločimo dva sistema oblikovanja organov d.d.:

- ❖ Enotirni sistem (angloameriški) – skupščina in uprava.
- ❖ Dvotirni sistem (kontinentalni) – skupščina, uprava in nadzorni svet.

Dvotirni sistem je obvezen v velikih d.d., medtem ko je pri manjših d.d. možna izbira.

1. uprava

a) VODSTVO DRUŽBE

D.d. vodi uprava v dobro družbe, samostojno in na lastno odgovornost.

Uprava ima lahko enega ali več članov (direktorji). Če družba nima nadzornega sveta, ima uprava najmanj tri člane.

Zakon in statut določata sestavo in število članov uprave. Če ima uprava več članov, se eden izmed njih imenuje za predsednika.

Član uprave je lahko vsaka neomejena poslovno sposobna fizična oseba.

Direktor ali prokurist gospodarske družbe mora biti državljan RS. Če ima uprava več članov, mora biti večina izmed njih državljanov RS.

b) VODENJE POSLOV IN ODLOČANJE

Če ima uprava več članov, sprejemajo odločitve iz njene pristojnosti vse člani soglasno.

Statut lahko določi tudi drugačen način odločanja.

Vsak član uprave ima en glas.

V primeru enakega števila glasov je odločilen glas predsednika, če ni določeno drugače.

c) ZASTOPANJE IN PREDSTAVLJANJE

Uprava zastopa in predstavlja družbo.

Če ima uprava več članov, zastopajo družbo skupno, če statut ne določa drugače.

d) PRISTOJNOSTI IN ODGOVORNOSTI UPRAVE DO SKUPŠČINE

Pristojnosti in odgovornosti uprave do skupščine so:

1. Na zahtevo skupščine pripravlja ukrepe iz pristojnosti skupščine
2. Pripravlja pogodbe in druge akte, za veljavnost katerih je potrebno soglasje skupščine
3. Izvršuje sklepe, ki jih sprejme skupščina.

e) IMENOVANJE IN ODPOKLIC UPRAVE

Člane uprave in predsednika imenuje nadzorni svet za dobo največ 5 let, z možnostjo neomejenega ponovnega imenovanja. Ponovno imenovanje se ne sme opraviti prej kot eno leto pred iztekom mandata.

Nadzorni svet lahko odpokliče posameznega člana uprave oz. predsednika, če ugotovi, da huje krši obveznosti oz. da ni sposoben voditi poslov, oz. ga razreši, če mu skupščina izreče nezaupnico.

Če nadzorni svet odpokliče člana ali predsednika uprave brez utemeljenega razloga ima le-ta pravico do odpravnine v višini najmanj 24-kratne njegove zadnje plače.

f) IMENOVANJE PREK SODIŠČA

Če iz kateregakoli razloga eden ali več članov uprave ni imenovan, ga v nujnih primerih na predlog zainteresiranih oseb imenuje sodišče.

g) POROČILA NADZORNEMU SVETU

Uprava poroča nadzornemu svetu o:

1. Načrtovani poslovni politiki
2. Donosnosti družbe
3. Poteku poslov
4. Poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe.

Nadzorni svet lahko zahteva tudi poročilo o drugih vprašanih pomembnih za poslovanje.

Predlog letnega poročila je uprave dolžna predložiti nadzornemu svetu pred obravnavo na skupščini, nadzorni svet pa je dolžan k poročilu oblikovati mnenje in ga predložiti skupščini.

Poročila morajo ustrezati načelu vestnosti in verodostojnosti.

Uprava je zakoniti zastopnik družbe.

2. nadzorni svet

1. OBVEZNOSTI IZVOLITVE NADZORNEGA SVETA

Statut družbe določi, ali ima družba nadzorni svet, kajti ta organ ni obvezen.

Družba mora imeti nadzorni svet:

1. Če osnovni kapital družbe dosega 300,000.000 SIT
2. Če ima več kot 500 zaposlenih
3. Če je bila družba ustanovljena sukcesivno
4. Če imamo več kot 100 imenskih delničarjev
5. Če so njene delnice uvrščene na borzi.

Če družba nima nadzornega sveta izvršuje njegove pristojnosti skupščina.

2. ŠTEVILO ČLANOV NADZORNEGA SVETA

Sestavljajo ga najmanj trije člani. Njegovo število pa določa statut družbe.

3. POSEBNI POGOJI ZA ČLANE NADZORNEGA SVETA

Član nadzornega sveta je lahko le neomejeno poslovno sposobna fizična oseba.

Član nadzornega sveta ne more biti:

1. Član uprave te družbe
2. Član nadzornega sveta že v treh družbah
3. Član uprave od družbe odvisne družbe
4. Član uprave druge kapitalske družbe
5. Oseba, ki po tem zakonu ne more biti član uprave.

4. VOLITVE ČLANOV NADZORNEGA SVETA IN NJIHOV MANDAT

Člane nadzornega sveta, ki zastopajo interese delničarjev, voli skupščina. Izvoljeni so za dobo največ štirih let in so lahko ponovno izvoljeni. Te člane pa lahko skupščina pred iztekom mandata odpokliče. Za sklep o odpoklicu je potrebna najmanj $\frac{3}{4}$ večina oddanih glasov.

5. POSLOVANJE IN ODLOČANJE NADZORNEGA SVETA

Izmed sebe mora izvoliti predsednika in najmanj enega namestnika. Uprava mora prijaviti v register ime predsednika in namestnika.

Na sejah pišejo zapisnik, ki ga podpiše predsednik. Nadzorni svet lahko imenuje eno ali več komisij, zlasti z namenom, da pripravljajo predloge sklepov ter skrbijo za njihovo izvršitev.

Sklepčen je, če je pri sklepanju navzoča vsaj polovica članov.

Na sejah so lahko navzoče le osebe, ki so člani nadzornega sveta.

6. PRISTOJNOSTI NADZORNEGA SVETA

Nadzoruje vodenje poslov družbe, lahko pregleduje in preverja knjige in dokumentacijo družbe, njeno blagajno, shranjene vrednostne papirje in zaloge blaga ter druge stvari, lahko skliče skupščino.

!!Člani nadzornega sveta in uprave odgovarjajo za škodo s svojim premoženjem!!!

3. skupščina

1. SPLOŠNO

Delničarji uresničujejo svoje pravice v zadevah družbe na skupščini, če zakon ne določa drugače.

Člani uprave in nadzornega sveta se lahko udeležijo skupščine tudi, če niso delničarji.

2. PRISTOJNOSTI SKUPŠČINE

Skupščina sklepa o:

- ★ Tekočih zadevah kapitala
- ★ Letnem poročilu
- ★ Delitvi dobička
- ★ Imenuje in odpoklicuje člane nadzornega sveta
- ★ Imenuje revizorje
- ★ Spremembah statuta
- ★ Prenehanju družbe.

3. SKLIC SKUPŠČINE

Sklicati jo je treba v primerih, določenih z zakonom in statutom in takrat, kadar je to v korist družbe.

O njenem sklicu odloči uprava z navadno večino.
Če statut ne določa drugače, je skupščina na sedežu družbe.
Skliče se jo vsaj mesec pred dnevom zasedanja.
Delničarji se morajo na skupščino prijaviti.
Dnevni red zasedanja skupščine se ob sklicu objavi.

4. ZAPISNIK

Na vsakem zasedanju skupščine se vodi notarski zapisnik, ki ga vodi notar in ga mora po 24 urah po zaključku skupščine uprava poslati registru notarsko overjen prepis zapisnika in prilog.

5.2.3.1.5. prenehanje d.d.

Družba preneha:

1. S pretekom časa, za katerega je bila ustanovljena
  2. S sklepom skupščine, ki mora biti sprejet z 3/4 večino zastopanega osnovnega kapitala
  3. Če uprava ne deluje več kot 12 mesecev
  4. Če sodišče ugotovi ničnost
  5. S stečajem
  6. Na podlagi sodne odločbe
  7. Z združitvijo v kakšno drugo družbo
  8. Če se zmanjša osnovni kapital družbe pod minimum.
- Statut pa lahko določi tudi druge razloge za prenehanje družbe.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Vrednostni papirji so zamenjava za tisto, kar vlagamo v d.d., je papir, ki nekaj velja in iz katerega izhajajo določene pravice, ki jih ima imetnik.

Ločimo:

1. DOLGOROČNI (zapadejo po več kot enem letu) in KRATKOROČNI (zapadejo v enem letu) VREDNOSTNI PAPIRJI.
2. JAVNI (izdaja jih država) in ZASEBNI (izdajajo jih gospodarski subjekti) VREDNOSTNI PAPIRJI.
3. DOLŽNIŠKI ali OBLIGACIJSKI VREDNOSTNI PAPIRJI - to so obveznice, menica, ček, komercialni zapisi. Ček izda tisti, ki ima denar, menico p tisti, ki denarja nima. To je razlika med njima.
4. LASTNIŠKI VREDNOSTNI PAPIRJI, ki jih delimo na:
  - a) Članske ali korporacijske – delnica
  - b) Stvarno pravni vrednostni papirji – skladiščnica – dokazuje, da smo mi lastniki blaga, ki je skladiščeno. Podoben je tudi tovorni list v železniškem potniškem prometu v katerem dokazujemo, da smo lastniki blaga. Poudarek je na stvari.

DELNICA IN OBVEZNICA

Obe imata za cilj zbiranje finančnih sredstev.

Obveznica je vrednostni papir s katerim se izdajatelj (država ali posamezna gospodarska družba) zavezuje, da bo lastniku izplačala znesek in pripadajoče obresti. Najbolj varne so državne obveznice, ker je malo verjetno, da bi država propadla.

Delnica je vrednostni papir s številnimi lastnostmi.

Za vsako delnico ali za več delnic istega razreda skupaj (vsotna delnica) se izda delniška listina. Z delnico dobi družba kapital brez obveznosti vračila.

Delnica je tudi listina, na kateri je naveden znesek, na katerega se delnica glasi. Izraža tudi članske pravice.

A) PRAVICE IN OBVEZNOSTI DELNIČARJEV

I. OBVEZNOSTI DELNIČARJEV:

▪ Vpis delnice in vplačilo delnice:

Ko delničar vpiše delnico, je dolžan da jo tudi plača, če ne pride do tožbe. Če se pojavi zamuda pri plačilu, se lahko delnico odvzame ali pa se plačilo terja.

Drugih obveznosti delničarji nimajo.

II. PRAVICE DELNIČARJEV:

▪ Premoženjske in članske pravice.

a) Članske pravice so:

- Pravica do glasovanja in obveščeniosti
- Pravica do upravljanja d.d., ki temelji na kapitalnem načelu.

b) Premoženjske pravice:

- Pravica do razpolaganja z delnico – lahko jo proda, zastavi
- Pravica do dividende (delčka ustvarjenega dobička)
- Pravica do prednostnega nakupa novih emisij delnic
- Pravica do likvidacijskega deleža

B) VRSTE DELNIC:

1. Po zunanji obliki ločimo PRINOSNIŠKE IN IMENSKE DELNICE:

1.1. **Imenske delnice** vsebujejo ime lastnika, za promet z delnicami so slabše od prinosniških, kajti promet s to delnico je bolj zapleten. Če želimo to delnico prodati, moramo na hrbtni strani delnice zapisati ime novega lastnika. Tako je zadaj na hrbtni strani delnice lahko veliko imen prejšnjih lastnikov. Pomembno je, da se sprememba lastništva zabeleži v knjigo delničarjev. Zato je ta delnica boljša glede preglednosti.

1.2. **S prenosniško delnico** pa je promet enostavnejši, saj ob prodaji delnico zamenjamo za denar in tu ni potrebno nobene spremembe imena na delnici. Nad temi delnicami ni pregleda, kdo ima določeno delnico, vendar pa je promet z njo lažji in boljši.

2. Po vsebini glede na pravice delnic ločimo NAVADNE IN PREDNOSTNE DELNICE:

1. **Navadne delnice** so delnice, ki dajejo njihovim imetnikom:

- pravico do udeležbe pri upravljanju
- pravico do dela dobička (dividende)
- pravico do ustreznega dela preostalega premoženja ob likvidaciji ali stečaju družbe

2. **Prednostne delnice** so delnice, ki zagotavljajo njihovim imetnikom poleg zgoraj omenjenih pravic še določene prednostne pravice:

- Prednost pri izplačilu vnaprej določenih zneskov ali % od nominalne vrednosti delnic ali od dobička
- Prednost pri izplačilu ob likvidaciji družbe in druge pravice določene s statutom družbe.

Te delnice pa delimo na:

- a) Zbirna ali kumulativna prednostna delnica – pri tej delnici se nam izračunani dobiček kumulira oz. zbira. Če imamo to delnico, nam družba mora izplačati dobiček.
- b) Udeležbena ali participativna prednostna delnica – pri tej delnici smo deležni tudi višjega dobička.

Delnice lahko pridobimo na več načinov:

1. Ob sami ustanovitvi
2. Ob izdaji brez glasovanja

Delnice se med seboj razlikujejo:

1. Po vrsti izdaje – prva emisija delnic ob ustanovitvi
2. Po razredih – delnice z enako pravico tvorijo en razred.

Delnica je sestavljena iz treh delov:

- ⊗ **PLAŠČ** – to je prvi del delnice, ki vsebuje:
  1. Oznako, da je delnica in razred delnice
  2. Firmo in sedež izdajatelja delnice
  3. Firmo oz. ime kupca delnice (imenske delnice) oz. oznako, da se delnica glasi na prinosnika (prinosniška delnica)
  4. Skupno vrednost celotne izdaje delnic
  5. Nominalno vrednost delnice
  6. Roke za izplačilo dividend
  7. Kraj in datum izdaje, serijsko št. delnice ter faksimile podpisov pooblaščenih oseb izdajatelja delnice.
- ⊗ **KUPONSKA POLA** – to je drugi del delnice. Je pola s kuponi za izplačilo dividende. Posamični kupon za izplačilo delnice mora vsebovati naslednje podatke:
  1. Zap. št. kupona za izplačilo dividende
  2. Št. delnice
  3. Ime izdajatelja delnice
  4. Leto, v katerem se dividenda izplačuje
  5. Faksimile podpisov
- ⊗ **TALON** – je tretji del delnice. Z njim imetnik delnice uveljavlja pravico do nove kuponske pole za izplačilo dividend.

5.2.3.2 KOMANDITNA DELNIŠKA DRUŽBA = K.D.D.

1. POJEM

Komanditna delniška družba je družba, pri kateri najmanj en družbenik odgovarja za obveznosti družbe z vse svojim premoženjem (komplementar), komanditni delničarji, ki imajo delež v osnovnem kapitalu, pa za obveznosti družbe do upnikov ne odgovarjajo. Za to družbo se smiselno uporabljajo določbe zakona o komanditni družbi. Uporablja pa se tudi zakon o delniški družbi.

2. SPREJEM STATUTA

Statut k.d.d. mora sprejeti najmanj 5 oseb. V njem se navede osnovni kapital družbe, emisijski znesek delnic in, če obstaja več razredov delnic, tudi razrede delnic, ki jih prevzamejo komanditni delničarji.

Pri sprejemu statuta morajo sodelovati vsi komplementarji in tisti komanditni delničarji, ki pri ustanovitvi prevzamejo delnice.

Družbeniki, ki sprejmejo statut, so ustanovitelji družbe. Statut mora podpisati vsaj en komplementar in vsaj štirje komanditni družbeniki.

K.d.d. je možno ustanoviti le na simultani način, s tem da ustanovitelji prevzamejo vse delnice.

3. VSEBINA STATUTA

Poleg splošnih podatkov mora vsebovati še ime in prebivališče vsakega komplementarja. Gotovinski in stvarni vložki komplementarjev morajo biti v statutu navedeni po višini in vrsti.

4. KOMPLEMENTARJI IN NJIHOV VPIS V REGISTER

Za komplementarje se smiselno uporabljajo določbe o zakona o upravi d.d.

Ob vpisu družbe v register se namesto članov uprave vpišejo vsi komplementarji in obseg njihovih upravičenj za zastopanje.

5. GLASOVANJE V SKUPŠČINI

Komplementarji imajo na skupščini glasovalno pravico v sorazmerju s svojo udeležbo v osnovnem kapitalu. Glasovalne pravice ne morejo uresničevati ne zase in ne za koga drugega, kadar skupščina sklepa o:

- * Izvolitvi in odpoklicu nadzornega sveta
- * Razrešitvi komplementarjev in članov nadzornega sveta
- * Imenovanju revizorjev
- * Uveljavljanju odškodninskih zahtevkov
- * Odreku odškodninskih zahtevkov.

Za sklepanje na skupščini je potrebno soglasje komplementarjev, če se sklepi nanašajo na stvari, za katere je potrebno soglasje komplementarjev in komanditnih delničarjev. Soglasje komplementarjev ni potrebno za uresničevanje pooblastil, ki jih ima skupščina ali manjšina komanditnih delničarjev pri imenovanju revizorjev ter uveljavljanju zahtevkov družbe iz ustanovitve ali vodenja poslov.

Skupščinski sklepi, za katere je potrebno soglasje komplementarjev, se predložijo za vpis v register šele, ko je bilo doseženo soglasje.

Pri sklepih, ki se vpišejo v register, mora bit soglasje zapisniško ugotovljeno.

6. UPRAVLJANJE S K.D.D.

Podobno kot d.d. ima tudi k.d.d. obvezne organe upravo in skupščino ter fakultativni odbor komanditnih delničarjev. Družba ima lahko tudi nadzorni svet, v primerih ki jih določa zakon.

Obvezni organ k.d.d. je skupščina, ki jo sestavljajo komanditni delničarji. Za to skupščino veljajo enaka zakonska pravila kot za d.d. Komplementarji v funkciji članov uprave lahko sodelujejo na skupščini brez pravice glasovanja, razen če so udeleženi v osnovnem kapitalu družbe.

Komplementarji nastopajo pri glasovanju na skupščini enotno kot en družbenik, četudi je fizično več oseb. Komplementarji niso člani skupščine, imajo pa pravico glasovanja v sorazmerju s svojo udeležbo.

O vseh vprašanih odločajo komanditni delničarji samostojno v sorazmerju s vojo udeležbo v osnovnem kapitalu. Veljajo enaka pravila kot v d.d.

Posebno funkcijo v k.d.d. ima odbor komanditnih delničarjev, ki ga sestavljajo predstavniki, ki so jih izvolili komanditni delničarji z namenom, da varujejo njihove interese. Ta odbor ni obvezen, je pa primeren, če ni nadzornega sveta. Ta odbor posreduje v sporih med komplementarji in komanditnimi delničarji.

Komplementarji imajo po zakonu enake pristojnosti, obveznosti, odgovornosti ter položaj kot uprava v d.d.

5.2.3.3 DRUŽBA Z OMEJENO ODGOVORNOSTJO = D.O.O.

1. NASTANEK PODJETJA

Ta družba je kapitalska družba, ki jo je pravo ustvarilo zavestno in ni plod naravnega razvoja v praksi. Nastala je predvsem zato, ker je d.d. v dobi koncentracije velikih kapitalov postala za manjša podjetja neprikladna. Poleg tega so zakonodajalci hoteli ustvariti obliko, ki bi omogočala večji osebni prispevek, osebno sodelovanje pri poslovanju podjetja, ne da bi imeli člani teh družb dolžnost osebnega jamstva nasproti upnikom družbe.

2. POJEM

Družba z omejeno odgovornostjo je družba, katere osnovni kapital sestavljajo osnovni vložki družbenikov, pri tem pa je vrednost vložkov različna. Družbeniki osebno ne odgovarjajo za dolgove in obveznosti družbe.

Na podlagi osnovnega vložka in sorazmerno z njegovo vrednostjo v osnovnem kapitalu pridobi družbenik svoj poslovni delež. Vsak družbenik lahko ob ustanovitvi prispeva le en osnovni vložek in ima le en poslovni delež.

Za poslovne deleže se ne morejo izdati vrednostni papirji.

2. TERMINOLOGIJA

Izraz d.o.o. je pravno ponesrečen, saj iz imena izhaja, da družbeniki omejeno odgovarjajo za njene obveznosti. Takega jamstva ni, niti neomejenega niti omejenega.

Le družba sama je odgovorna za svoje obveznosti, in to neomejeno. O deležu ni treba izstaviti listine, in to je drugače kot pri d.d., v kateri ima vsak družbenik (delničar) delnico.

Družbeniki so lahko fizične ali pravne osebe.

3. ODGOVORNOST DRUŽBENIKOV

Za obveznosti družbe z omejeno odgovornostjo družbeniki ne odgovarjajo.

4. USTANOVITELJI

Družbo lahko ustanovi ena ali več fizičnih oz. pravnih oseb, ki postanejo z ustanovitvijo družbe družbeniki.

Družba ima lahko največ 50 družbenikov, več kot 50 pa jih ima lahko le z dovoljenjem ministra, ki je pristojen za gospodarstvo.

5. DRUŽBENA POGODBA

Družba se ustanovi s pogodbo, ki mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa, podpišejo pa jo vsi družbeniki.

Pogodba mora vsebovati:

- Navedbo imena in prebivališča oz. firme in sedeža vsakega družbenika
- Firmo, sedež in dejavnost družbe
- Navedbo zneska osnovnega kapitala in vsakega osnovnega vložka posebej ter navedbo družbenika za vsak osnovni vložek
- Čas delovanja družbe, če je ustanovljena za določen čas
- Morebitne obveznosti, ki jih imajo družbeniki do družbe poleg vplačila osnovnega vložka, in morebitne obveznosti družbe proti družbenikom.

Če se osnovni kapital ali njegov del izroči kot stvarni vložek, se mora v pogodbi ali v prilogi, ki je sestavni del pogodbe, navesti predmet vsakega stvarnega vložka posebej ter znesek osnovnega vložka, za katerega se daje stvarni vložek, in družbenika, ki je stvarni vložek prispeval.

Vsebuje lahko še druge sestavine.

6. OSNOVNI KAPITAL IN OSNOVNI VLOŽKI

Po zakonu mora osnovni kapital (osnovna glavnica) znašati vsaj 1,500.000 SIT, vsak osnovni vložek pa najmanj 10.000 SIT.

Družbenik, ki vplača osnovni vložek, pridobi člansko pravico pri d.o.o. Ta članska pravica se imenuje delež. V nasprotju z d.d. deleža ni treba zapisati, niti izstaviti listine. Zneski temeljnih vlog različnih družbenikov se med seboj lahko razlikujejo. Vendar ima vsak družbenik le po en delež (lahko različno velik).

Deleži se vpisujejo v knjigo deležev družbe, zapisani pa so tudi v ustanovitveni pogodbi, statutu in v vseh registrskih aktih.

Pred prijavo v register mora biti vplačanih skupno najmanj 750.000 SIT, torej mora vsak družbenik vplačati vsaj 1/4 zneska osnovnega vložka. Družbeniki lahko vložijo poleg denarnih tudi stvarne vložke, na primer premičnine, nepremičnine, pravice, podjetja ali deli podjetja.

Najmanj 1/3 osnovnega kapitala pa mora bit zagotovljena v denarju.

7. PRIJAVA ZA VPIS V REGISTER

Poslovodja prijavi družbo za vpis v register.

Prijavi mora predložiti:

1. Izvirnik ali overjen prepis pogodbe
2. Seznam družbenikov in navedbo vložkov, ki so jih prevzeli
3. Poročilo o stvarnih vložkih
4. Potrdilo banke o depozitu denarnih vložkov
5. Poročilo pooblaščenega revizorja o vrednostih stvarnih vložkov.

Poslovodja mora v treh dneh obvestiti sodišče, če se je spremenil kakšen podatek iz prijave ali iz prilog.

Sodišče vpis zavrne, če revizor ugotovi, da je poročilo nepravilno, nepopolno ali v nasprotju z zakonom, ali če revizor izjavi ali sodišče meni, da je vrednost stvarnega vložka bistveno manjša od zneska osnovnega vložka, za katerega je dan stvarni vložek.

8. ODGOVORNOST DRUŽBENIKOV IN POSLOVODIJ OB USTANOVITVI

Družbeniki in poslovodje odgovarjajo družbi solidarno za škodo, ki je povzročena namenoma ali iz hude malomarnosti in ki je nastala zaradi neizročitve ali nepravilne izročitve stvarnih vložkov, zaradi previsoke ocenitve teh vložkov ali zaradi kakšnega drugega škodljivega ravnanja ob ustanovitvi družbe.

Družba se ne more odpovedati odškodninskemu zahtevku.

9. ORGANI DRUŽBE

Organe določata zakon in statut. Nosilno pravilo za upravljanje je, da vsakih dopolnjenih 10.000 SIT - to je hkrati najmanjši vložek, daje družbeniku en glas.

Primer: Če osnovni vložek znaša 1,000.000 SIT, ima družbenik 100 glasov.
Če osnovni vložek znaša 300.000 SIT, ima družbenik 30 glasov.
Če osnovni vložek znaša 200.000 SIT, ima družbenik 20 glasov.

Sklep je sprejet, če zanj glasuje večina, ki izhaja iz kapitalskih deležev.

a) Skupščina

Družbeniki sprejemajo sklepe na skupščini, na kateri odločajo predvsem o:

- ◆ Sprejetju letne bilance
- ◆ Izkazu uspeha
- ◆ Delitvi dobička
- ◆ Zahtevi za vplačilo osnovnih vložkov
- ◆ Vračanju naknadnih vplačil
- ◆ Uveljavljanju zahtevkov

- ◆ Postavitvi in prenehanju dela poslovodij
- ◆ Postavitvah prokuristov in pooblaščenecv

Družbeniki svoje pravice uveljavljajo v skupščini. Ima iste naloge kot d.d. Skupščino skliče poslovodja, kar je njegova dolžnost. Zakon ne predvideva predsednika skupščine. V praksi je primerno, da družbeniki izvolijo predsednika skupščine, ki pa nima nobenih pravic.

b) Poslovodja

Družba ima enega ali več poslovodij (direktorjev). Ti na svojo lastno odgovornost vodijo posle družbe in jo zastopajo.

V družbeni pogodbi je lahko določeno, da se poslovodja imenuje za določen čas, ki ne sme biti krajši od dveh let. Ista oseba je lahko ponovno imenovana za poslovodjo.

Skupščina družbenikov lahko kadarkoli odpokliče poslovodjo ne glede na to, ali je imenovan za določen ali nedoločen čas. Če je skupščina odpoklicala poslovodjo brez utemeljenega razloga, mu je dolžna izplačati:

- * Odpravnino v višini najmanj 24-kratne njegove zadnje mesečne plače, če je bil mandat poslovodje določen za štiri leta ali dalj
- * Ustrezno nižjo odpravnino, če je bil mandat poslovodje krajši kot štiri leta.

Če ima družba nadzorni svet, imenuje in odpokliče poslovodjo ta svet.

Družba ima lahko tudi več poslovodij. Družbena pogodba določa, ali delujejo skupno ali kot posamični poslovodje.

c) Nadzorni svet

Družba ima lahko, ni pa nujno, tudi nadzorni odbor.

Če je v družbeni pogodbi določeno, da ima družba nadzorni svet, se zanj smiselno uporabljajo določbe o nadzornem svetu v d.d., če družbena pogodba ne določa drugače.

10. PRENEHANJE DRUŽBE

Razlogi za prenehanje družbe so:

- ◆ Če preteče čas, za katerega je bila družba ustanovljena
- ◆ Če tako sklenejo družbeniki z vsaj 3/4 večino glasov vseh družbenikov
- ◆ Če sodišče ugotovi ničnost vpisa
- ◆ S stečajem
- ◆ S sodno odločbo
- ◆ Z združitvijo v kakšno drugo družbo
- ◆ Če se osnovni kapital zniža pod zakonsko določen znesek.

Vsak družbenik, katerega poslovni delež znaša najmanj 1/10 osnovnega kapitala, lahko s tožbo zahteva, da sodišče odloči o prenehanju družbe, če meni, da ni mogoče v zadostni meri doseči ciljev družbe ali da obstajajo kakšni drugi utemeljeni razlogi za prenehanje družbe.

Za postopek likvidacije, prenehanja po skrajšanem postopku, uveljavljanje ničnosti in izpodbojnosti sklepov skupščine se smiselno uporabljajo določbe zakona o d.d.

11. PREDNOSTI IN SLABOSTI

Odgovornost za obveznosti družbe je omejena, zato danes preoblikujejo veliko osebnih družb v d.o.o. Obveščanje javnosti o poslovanju družbe z omejeno odgovornostjo je skromnejše od obveščanja o poslovanju d.d.

Med pomanjkljivostmi velja omeniti manjšo kreditno sposobnost kot pri d.d., družbenik pa tudi težje prenese (proda) delež kot delničar delnice v d.d.

6. ZDRUŽEVANJE IN STATUSNE SPREMEMBE DRUŽB

6.1 POVEZANE DRUŽBE

1. VRSTE POVEZANIH DRUŽB

Za povezane družbe se štejejo pravno samostojne družbe, ki so v medsebojne razmerju tako:

- 1.1. Da ima ena družba v drugi večinski delež - če večina deležev pravno samostojne družbe pripada drugi družbi ali če družbi pripada večina glasovalnih pravic (večinski delež), se šteje ta družba za družbo v večinski lasti, druga pa je družba z večinskim deležem.
- 1.2. Da je ena družba odvisna od druge - odvisna družba je pravno samostojna družba, ki jo neposredno ali posredno obvladuje druga družba (obvladujoča družba).
- 1.3. Da so koncernske družbe (v nadaljevanju).
- 1.4. Da sta dve družbi vzajemno kapitalsko udeleženi - so kapitalske družbe s sedežem v RS, ki so povezane tako, da vsaki družbi pripada več kot 1/4 deležev druge družbe. Če ima ena vzajemno kapitalsko udeležena družba v drugi družbi večinski delež ali če lahko drugo družbo neposredno ali posredno obvladuje, velja prva za obvladujočo, druga pa za odvisno družbo.
- 1.5. Da so povezane s podjetniškimi pogodbami - s katerimi družbe podredijo vodenje družb drugim družbam.

Strukturno in vsebinsko gledano, lahko med obliki povezovanja podjetij razlikujemo med samostojnimi velikimi podjetji, karteli in holdingi, ki so neke vrste temeljne prvine, iz katerih izhajajo tudi vsi drugi, ki so zgolj kombinacije ali izpeljanke teh treh.

2. SISTEMI ZA POVEZOVANJE DRUŽB

Tudi gospodarske družbe se povezujejo v sisteme povezanih družb.

Ločimo tri sisteme povezovanja družb:

1. HORIZONTALNI SISTEM - gre za podjetja, ki v osnovi proizvajajo enake vrste proizvodov (imajo enake vrste storitev). Glavni motiv tu je *delitev dela*. Kajti zaradi delitve dela so lahko proizvodi boljši, cena pa nižja, tako dosežemo več kot prej.
2. VERTIKALNI SISTEM - gre za družbe, ki proizvajajo različne proizvode, gra za neko proizvodno verigo. Tu je glavni motiv *skupno planiranje in koordinacija delovnega procesa*. Če ne bi bile družbe povezane, bi na trgu nastopale same, le-ta pa je nepredvidljiv, zato so povezane in v tej verigi se počutijo bolj varne.
3. DIAGONALNI SISTEM - do teh povezav pride, ker družbe kupujejo delnice družb, ker jim to prinaša dobiček. To so konglomeratne družbe.

Neka družba lahko pokupi večino delnic druge družbe, da se s tem znebi konkurence. Znotraj teh povezav bi lahko govorili o konkretnih organizacijskih sistemih.

Govorimo o oz. zanimajo nas:

6.1.1. KONCERNI

V koncern vključene in z enotnim vodstvom povezane družbe so koncernske družbe.

Ločimo tri vrste:

- * Ena obvladujoča in ena ali več odvisnih družb, povezanih pod enotnim vodstvom obvladujoče družbe (*dejanski koncern*)
- * Družbe, ki so povezane s pogodbo o obvladovanju (*pogodbeni koncern*)
- * Pravno samostojne družbe, povezane z enotnim vodstvom, ne da bi bile pri tem družbe medsebojno odvisne (*koncern z razmerjem enakopravnosti oz. vzajemnosti*).

6.1.2. HOLDINGI

Holding družba (podjetje) ni posebna pravna organizacijska oblika povezanih družb, temveč gre za koncernsko obliko, pri katerih družba, ki ima v lasti večino deležev pravno samostojne druge družbe in opravlja predvsem dejavnost ustanavljanja, financiranja in upravljanja teh družb.

Nima nobene proizvodne dejavnosti. Holding živi izključno od dividend oz. dobička, ki ga ima v večinski lasti. Deluje kot samostojna družba.

6.2 GOSPODARSKO INTERESNO ZDRUŽENJE (GIZ)

1. USTANOVITEV, CILJ IN DEJAVNOST

GIZ lahko ustanovita dve ali več fizičnih ali pravnih oseb.

Cilj združenja je olajševati in pospeševati pridobitno dejavnost svojih članov, izboljševati in povečevati rezultate te dejavnosti, ne pa ustvarjati lasten dobiček.

Dejavnost mora biti v povezavi z gospodarskimi dejavnostmi članov in lahko ima v razmerju do teh le pomožen značaj.

H GIZ lahko pristopijo tudi osebe, ki opravljajo poklic, urejen s posebnimi predpisi.

2. KAPITAL - PRAVICE ČLANOV

GIZ se lahko ustanovi brez osnovnega kapitala.

Pravice članov združenja ne morejo biti izražene v vrednostnih papirjih; vsaka drugačna določba je nična.

3. PRAVNA OSEBNOST - PREVZEMANJE OBVEZNOSTI

GIZ pridobi lastnost pravne osebe z vpisom v register.

GIZ lahko poleg nalog za svoje člane na običajen način opravlja tudi vse gospodarske posle za svoj račun.

4. ODGOVORNOST ČLANOV

Člani odgovarjajo za obveznosti združenja z vsem svojim premoženjem. Član, ki pristopi k GIZ kasneje, je v skladu s pogodbo oproščen odgovornosti za obveznosti, ki so nastale pred njegovim pristopom, ta oprostitev mora biti objavljena.

5. POGODBA O USTANOVITVI

Ta mora biti sklenjena v obliki notarskega zapisa in biti mora objavljena.

Pogodba ureja zlasti:

1. Ime združenja
2. Imena ali firme članov združenja, njihovo pravno obliko, prebivališča ali sedeže ter podatke o vpisu v register
3. Čas, za katerega je GIZ ustanovljeno
4. Cilj in dejavnost združenja
5. Sedež združenja.

6. ORGANI GIZ

1. **Skupščina** - ta sprejema odločitve, tudi o predčasnem prenehanju ali podaljšanju združenja, v skladu z ustanovitveno pogodbo. Člani skupščine so vsi člani združenja. Vse odločitve člani sprejemajo soglasno. Vsak član ima en glas. Skupščina se mora obvezno sestati, če to zahteva vsaj 1/4 članov združenja.
2. **Uprava** - v njej je ena ali več oseb. Zastopa GIZ. Zanje velja enako kot pri d.d.

6.3 ZDRUŽEVANJE IN PREOBLIKOVANJE DRUŽB

Vse do sedaj omenjene družbe so dinamični sistemi, zato lahko pride do statusnih sprememb.

O statusnih spremembah odločajo družbeniki z 3/4 večino glasov v skupščini. Pogodba mora biti v notarski obliki.

Zakon ureja dvoje vrst statusnih sprememb: združitvev in preoblikovanje družb.

1. ZDRUŽEVANJE DRUŽB

Združitvev ali fuzija družb pomeni ne samo gospodarsko, temveč tudi pravno združevanje premoženja dveh ali več družb brez postopka likvidacije posamezne družbe.

Posledica združitve družb je pravno prenehanje vsaj ene od družb, s tem da njeni delničarji oz. družbeniki dobijo nadomestilo v delnicah ali poslovnih deležih družbe, ki je nastala z združitvijo.

Zakon ureja dve obliki združevanja:

- a) *PRIPOJITEV* - tu ne gre le za prenos premoženja, temveč je treba razrešiti vrsto vprašanj v zvezi z pravicami in obveznostmi prevzete družbe do tretjih oseb. Torej s pripojitvijo neka družba preneha, vse pravice in obveznosti pa preidejo na drugo družbo (družba A → B).
- b) *SPOJITEV DRUŽB* - tu gre za ustanovitev nove družbe in prenos celotnega premoženja družb, ki se spajajo, na novo družbo (družbi A in B → družba C).

2. PREOBLIKOVANJE DRUŽB

Za preoblikovanje družbe je značilno, da se spremeni pravnoorganizacijska oblika družbe, družba kot pravni subjekt pa ostaja še naprej.

♣ D.d.→k.d.d.

♣ K.d.d.→d.d.

♣ . D.o.o.→d.d.

♣ D.d.→d.o.o.

♣ K.d.d.→d.o.o.

♣ .D.o.o.→k.d.d.

7. PRENEHANJE DRUŽB

Zakon loči redno prenehanje ter prisilno poravnavo in stečaj družbe.

7.1. REDNO PRENEHANJE

Razlogi za prenehanje družbe so lahko raznovrstni in številni. Mednje uvrščamo:

1. Potek časa
2. Sklep skupščine
3. Opustitev delovanja
4. Odločitev sodišča
5. Zmanjšanje osnovnega kapitala pod zakonski minimum
6. Stečaj družbe

LIKVIDACIJA - pri likvidaciji se predpostavlja, da ima družba dovolj premoženja za poplačanje dolgov, ostanek pa se razdeli med družbenike. Likvidacijo vodijo organi družbe (likvidacijski upravitelji), lahko pa jo odredi sodišče.

7.2. PRISILNA PORAVNAVA IN STEČAJ DRUŽBE

7.2.1. PRISILNA PORAVNAVA

Je poseben sodni postopek, ki na predlog prezadolženega dolžnika poteče pred sodiščem, z namenom da se odpravi prezadolženost dolžnika. Torej iz ekonomskih razlogov, zaradi katerih prete nevarnost začetka stečajnega postopka, ki se uvede, če je stečajni dolžnik dalj časa plačilno nesposoben. Prezadolženost dolžnika naj bi bila odpravljena z odložitvijo oz. zmanjšanjem dolgov dolžnika in z njegovo reorganizacijo, ki naj mu zagotovi normalno gospodarsko poslovanje.

Organi prisilne poravnave so:

1. **PORAVNALNI SENAT** - senat 3 sodnikov, vodi postopek prisilne poravnave, lahko določi tudi upravitelja prisilne poravnave.
2. **UPNIŠKI ODBOR** - 5 članov ali vedno liho št. članov, pregledajo poslovanje in finančno stanje dolžnika, sodeluje pri oblikovanju načrta finančne reorganizacije, predlaga postavitev ali odstavitev upravitelja prisilne poravnave.

Poznamo tudi sanacijo podjetja, vendar te zakon ne obravnava. O sanaciji odločajo lastniki. Z njo ozdravijo podjetje. Izvedejo jo tako, da pokrijejo izgubo podjetja. Če se lastniki ne odločijo za sanacijo pa se lahko za prisilno poravnavo.

7.2.2. STEČAJ DRUŽBE

Pri stečaju družba nima dovolj premoženja za poplačilo dolgov, zato ob stečaju družbeniki ostanejo praznih rok. Stečajni postopek teče na sodišču, poleg tega pa je zanj obvezen sodni postopek.

V stečajnem postopku so prisotni naslednji organi:

- ♣ **STEČAJNI SENAT** - sestavljajo ga trije sodniki, eden od njih je predsednik. Ta senat odloča o delitvi stečajne mase. Predsednik senata je tisti, ki izvršuje stečajni postopek.
- ♣ **STEČAJNI UPRAVITELJ** - je tisti, ki pripelje družbo do konca (izpelje začete posle). Z uvedbo stečajnega postopka preneha delovno razmerje, zapadejo terjatve.
- ♣ **UPNIŠKI ODBOR** - v ta odbor so organizirani upniki, ki predlagajo stečajnega upravitelja.

8. GOSPODARSKI PODSISTEMI - FINANČNI PODSISTEM

Ta sistem mora biti ustrezno organiziran. Zato imamo posebne organizacije.

Na vrhu je centralna banka (po novem centralna banka Slovenije), ločimo pa še banke in zavarovalnice.

8.1. CENTRALNA BANKA SLOVENIJE

Določa denarno politiko države. Biti mora neodvisna, avtonomna in samostojna.

Je samostojna pravna oseba.

Odgovorna je državnemu zboru, kateremu poroča 2x letno. Za obveznosti centralne banke odgovarja država. Ta banka ima svoje prihodke in odhodke.

8.1.1. ORGANI BANKE

Samostojnost banke se ugotavlja skozi *STRUKTURO ORGANOV*:

1. SVET BANKE - šteje 11 članov, 6 članov imenuje DZ, 5 pa jih je tam že po položaju. Odločitve sprejemajo z 2/3 večino vseh članov. Svet določa denarno politiko in sprejema sklepe za izvedbo te politike.
2. GUVERNER - sklicuje svet banke, vodi svet in administracijo banke in je predsednik sveta banke.

8.1.2. NALOGE BANKE SLOVENIJE:

1. Stabilnost nacionalne valute
2. Sposobnost plačevanja

Banka mora poskrbeti, da je v obtoku dovolj denarja. Vrednost denarja je odvisna od ponudbe in povpraševanja. Centralna banka daje v obtok manj denarja kot potrebujemo in s tem povzroči naraščanje vrednosti denarja.

Zgoraj omenjeni nalogi banka uresničuje tako, da :

1. **Se ravna tržno** (če ugotovi, da je v obtoku denarja preveč, ga nekaj odvzame iz obtoka in obratno, če ga je premalo, kupi devize in denar da v obtok).
2. **Likvidnost poslovnih bank in hranilnic** (predpiše tolarske in devizne rezerve).
3. **Vrši nadzor nad delovanjem (komercialnih) poslovnih bank.**
4. **Opravlja določene naloge za državo** (ima poseben IS).
5. **Ima emisijsko funkcijo** (izdaja denar).

8.2. BANKE

8.2.1. POJEM

So specializirane organizacije za opravljanje denarnih poslov in z denarnimi posli povezanih poslov. Ta dejavnost je gospodarske dejavnost, zato se s tega stališča banke načelno ne razlikujejo od gospodarskih družb, ki opravljajo druge gospodarske dejavnosti. Gospodarski položaj bank je zelo pomemben, saj se v njih zbirajo prosta finančna sredstva, ki jih banke plansirajo v gospodarstvo in med fizične osebe.

Pravni položaj bank ureja poseben zakon, ker imajo banke v gospodarskem sistemu velik pomen, za njihovo ustanavljanje, organizacijske oblike, poslovanje, upravljanje, sanacijo,

stečaj in likvidacijo in zato zakon postavlja posebna pravila. Pravila se deloma razlikujejo od pravil, ki veljajo za gospodarske družbe.

To so velike družbe, kjer je nadzorni svet obvezen.

Organizirane so kot d.d., vendar tu so problematični organi.

8.2.2. ORGANI BANKE

1. Zbor banke (skupščina banke)
2. Upravni odbor (ni uprava)
3. Nadzorni svet (ni ravno pravi nadzorni svet).

Posebnosti ustanovitve banke so vezane na ustanovitveni kapital, ki mora biti najmanj 680,000.000 SIT.

8.2.3. NAČELA O BANČNEM POSLOVANJU

1. **Načelo VARNOSTI** - nanaša se na hranilne vloge malih varčevalcev. Banka omogoči le deset velikih kreditov, zaradi varnosti.
2. **Načelo LIKVIDNOSTI** - nanaša se na denar, ki ga mora imeti banka vedno na razpolago, vendar ne smejo imeti več kot 16x jamstvenega kapitala.
3. **Načelo RENTABILNOSTI** - nanaša se na to, da banka na koncu ustvari dobiček.
4. **Načelo INFORMIRANOSTI** - banka mora o svojem delovanju poročati svojim kompetentom.
5. **Načelo EKSKLUZIVNOSTI** - nanaša se na to, da se z bančnimi posli lahko ukvarjajo le banke.
6. **Načelo TAJNOSTI** - nanaša se na varstvo intimnosti. To je črta zaupanja pri okencu.

8.3. ZAVAROVALNICE

Namen zavarovanja je odprava posledic nepredvidenih škodnih dogodkov in ustvarjanja sredstev za preprečevanje in odstranjevanje možnih nevarnosti.

Zavarovanje je gospodarske dejavnost, ki se opravlja zaradi pridobivanja dobička.

Zavarovanje je v RS načeloma prostovoljno.

8.3.1. Z ZAVAROVALNO DEJAVNOSTJO SE UKVARJAJO

8.3.1.1. ZAVAROVALNICE

Organizirajo se kot d.d. Pri zavarovalnici mora biti oblikovan nadzorni svet. Za ustanovitev zavarovalnice je potrebno zagotoviti denarna sredstva, iz katerih se oblikuje garancijski sklad. Posebnost slovenske ureditev je, da prepoveduje ustanavljanje zavarovalnic izključno tujim fizičnim in pravnim osebam. Zavarovalnice je možno ustanoviti le po postopku sočasne (simultane) ustanovitve. Osnovni kapital mora biti v celoti vplačan samo v denarju.

8.3.1.2. DRUŽBA ZA VZAJEMNO ZAVAROVANJE

Omenjena družba se loči od drugih zavarovalnic, ki so organizirane kot d.d., s tem da ima obvezno v firmi okrajšavo d.v.z. V svoji osnovi je oblikovana kot zadruga. Ima status pravne osebe. Zavarovalne posle opravlja po načelu vzajemnosti. Člani ne odgovarjajo za obveznosti d.v.z. Vpisana mora biti v sodni register. Organi d.v.z. pa so: uprava, nadzorni svet (imeti mora najmanj 3 in največ 20 članov) in skupščina članov (sestavljajo jo vsi člani družbe oz. njihovi zastopniki) kot najvišji organ družbe.

8.3.1.3. POZAVAROVALNICE

Te opravljajo pozavarovalne posle. Oblikujejo se kot d.d. in zanje veljajo določila, ki se nanašajo na zavarovalnice.

8.3.1.4. ZAVAROVALNI POOL

Ustanovijo ga dve ali več zavarovalnic. Ustanovijo ga za opravljanje poslov premoženjskega in osebnega sozavarovanja oz. pozavarovanja. Pool se ustanovi s pogodbo in se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki se nanašajo na zavarovalnice.

8.3.1.5. DRUŽBE ZA OPRAVLJANJE DRUGIH ZAVAROVALNIH POSLOV

To so zavarovalne agencije. Organizirajo se v eni od oblik, ki jih določa ZGD. Drugi zavarovalni posli so: posredovanje in zastopanje pri zavarovanju, snemanje rizikov, obravnavanje in ocenjevanje škod, intelektualne in tehnične storitve v zvezi z zavarovalnimi posli.

8.3.1.6. SLOVENSKI ZAVAROVALNI BIRO

Zavarovalnice, ki delujejo v RS, se združujejo v gospodarsko interesno združenje (Slovenski zavarovalni biro), ki opravlja posle, predvidene s sprejetimi mednarodnimi sporazumi o zavarovanju lastnikov motornih vozil proti odgovornosti. Gre za sistem zelene karte. Biro je pravna oseba, ki mora biti vpisana v sodni register.

8.3.2. PRENEHANJE ZAVAROVALNIC

Prenehanje zavarovalnic poteka v skladu z določbami o prenehanju družb v ZGD, če gre za redno prenehanje, in v skladu z določbami ZPPSL (zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji), če gre za postopek stečaja.

Zakon o zavarovalnicah vsebuje le posamezna določila, ki imajo namen preprečiti stečaj pri zavarovalnici (sanacijski ukrepi), ter obvezno imenovanje kuratorja, ki je po zakonu pooblaščen uveljavljati zahteve iz zavarovalnih pogodb.

Kurator ne nadomešča stečajnega upravitelja, pač pa varuje interese zavarovancev v razmerju do interesov drugih upnikov, ki jih varuje stečajni upravitelj.

Pri zavarovalnicah ni možno izvesti postopka prisilne poravnave.

